

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

วิรัชภัทร เคียรอินทร์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การค้นคว้าอิสระ

เรื่อง

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

INDEPENDENT STUDY

SCHOOL MANAGEMENT BASED ON THE PHILOSOPHY OF
SUFFICIENCY ECONOMY IN THE SCHOOLS UNDER THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION PROGRAM IN EDUCATIONAL
ADMINISTRATION SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

2021

COPYRIGHT OF SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

ชื่อการค้นคว้าอิสระ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้
ผู้วิจัย	นางสาววิรัชภัทร เศียรอินทร์ ปีการศึกษา 2564
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรุตพิงศ์ ภูวัชรวรานนท์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปร ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจ (Survey) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 378 คน โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่น .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า F-test

จากการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปร ที่ตั้งของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อการค้นคว้าอิสระ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้
ผู้วิจัย	นางสาววิมลภัทร เศียรอินทร์ ปีการศึกษา 2564
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรุตพงษ์ ภูวชูวรานนท์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปร ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจ (Survey) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 378 คน โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่น .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า F-test

จากการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปร ที่ตั้งของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Independent Study Title	School Management based on the Philosophy of Sufficiency Economy in the Schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Three Southern Border Provinces	
Researcher	Miss. Wiranpat Sian-In	Academic year: 2021
Degree	Master of Education Program in Educational Administration	
Advisor	Assistant Professor Dr. Saruthipong Bhuwatvaranon	

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the administration of educational institutions according to the philosophy of sufficiency economy in educational institutions under the Office of Secondary Educational Service Area in the three southern border provinces and 2) to compare the administration of educational institutions according to the philosophy of sufficiency economy in educational institutions under the Office of Secondary Educational Service Area in the three southern border provinces classified by location of the schools, schools size and work experience. This study was survey research using a questionnaire. The sample consisted of 378 teachers of the schools under the Secondary Educational Service Area Office in the three southern border provinces selected by using stratified random sampling technique. The sample size calculated by using the Taro Yamane Formula. Research instrument was a questionnaire with reliability of .99. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and F-test.

The results showed that;

1. Administration of educational institutions according to the philosophy of sufficiency economy in educational institutions under the Office of Secondary Educational Area in the three southern border provinces overall and in each aspect were at a high level

2. Administration of educational institutions according to the philosophy of sufficiency economy in educational institutions according to the opinions of teachers in charge of the Sufficiency Economy Project under the Office of Secondary Educational Service Area in the three southern border provinces classified by location of the schools overall, the difference was statistically significant at .001 level. The overall work experience was statistically different at .01 level and the overall work experience was statistically different at .001 level.

Keywords: Educational Administration, Philosophy of Sufficiency Economy

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรุตพิงค์ ภูวิษฐ์วรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาแนะนำให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการและตรวจสอบ แก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกกร ศิริสุข ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อติวิทยากรณ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหลายทั้งปวง และให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. จงกล บัวแก้ว รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา นายเล็ก เกียรติขจรเดช รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 และนางนันทา แวงสง่า ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านรูสมะมิแล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส และครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ทดลองใช้เครื่องมือ และมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บุคลากรสำนักงานคณบดี คณะครุศาสตร์ งานบัณฑิตศึกษา และกัลยาณมิตรทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ ที่ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ให้สำเร็จด้วยดี

วิรัชภัทร เคียรอินทร์

ตุลาคม 2564

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัติพงศ์ ภูวิชร์วรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาแนะนำให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการและตรวจสอบ แก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกกร ศิริสุข ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อติวิทยากรณ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ ทุกท่านในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหลายทั้งปวง และให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. จงกล บัวแก้ว รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา นายเล็ก เกียรติขจรเดช รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 และนางนันทา แววสง่า ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านรูสะมิแล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส และครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ทดลองใช้เครื่องมือ และมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บุคลากรสำนักงานคณบดี คณะครุศาสตร์ งานบัณฑิตศึกษา และกัลยาณมิตรทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ ที่ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ให้สำเร็จด้วยดี

วิรัชภัทร เคียรอินทร์

ตุลาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	13
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	20
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้.....	71
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	81
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	90
แบบแผนการวิจัย	90
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	91
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	93
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	94
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	95
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	95

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	97
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	98
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	132
สรุปผล	132
อภิปรายผล	134
ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม	151
ภาคผนวก	160
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	161
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	163
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	170
ภาคผนวก ง การหาคุณภาพเครื่องมือ	179
ประวัติผู้วิจัย	189

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้	71
2 จำนวนบุคลากรในเขตพื้นที่บริการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้	71
3 เกณฑ์การประเมินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาระดับพหุวัฒนธรรม	76
4 แบบแผนการวิจัย	91
5 ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา	93
6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลสถานภาพทั่วไป	98
7 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็น ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัด ชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน	99
8 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็น ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัด ชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำแนกเป็นรายข้อ	100
9 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็น ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัด ชายแดนใต้ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็นรายข้อ	103
10 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็น ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัด ชายแดนใต้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำแนกเป็นรายข้อ	105
11 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็น ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัด ชายแดนใต้ ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จำแนกเป็นรายข้อ	107
12 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัด ชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	111
14 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา	112
15 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	113
16 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	114
17 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	115
18 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	116
19 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัด ชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	117
20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	119
21 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	120

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
22 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	121
23 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	122
24 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	123
25 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน	124
26 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน	126
27 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	127
28 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	128
29 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
30	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	130
31	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	131
32	ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	180
33	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	188

สารบัญญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิด	7
2 องค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	26
3 หลักความพอประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	27
4 หลักของความเป็นเหตุผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	28
5 หลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	29
6 เงื่อนไขของการมีความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	30
7 เงื่อนไขของการมีคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	31
8 แนวคิดด้านการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	32
9 องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษา	49
10 องค์ประกอบของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	52
11 องค์ประกอบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	55
12 องค์ประกอบของการพัฒนาบุคลากร	59
13 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	70

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ความว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่แสดงให้เห็นว่า สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกคน ทุกบริบท ทุกสาขาอาชีพ และยังเป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2559: 7)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยองค์การสหประชาชาติให้การยอมรับและส่งเสริมให้นำไปเป็นหลักการ แนวคิดในการบริหารจัดการและพัฒนา เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง (สุชาติ นันทะไชย, 2562: 74) ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ไม่ฟุ้งเฟ้อ คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้ตัวเอง ตลอดจนการใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สังคมโลกมีความสมดุลในมิติด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง Sufficiency Economy ไม่ใช่ Self-Sufficiency ประกอบด้วย 3 ห่วง คือ หลักพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขด้านความรู้และคุณธรรม และมี 4 ด้าน คือ เป้าหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติ ทั้งด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ทีศนา แชมมณี, 2559: 187) ซึ่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของประชาชนคนไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เชื่อมโยงจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 7 แนวทางนโยบายด้านเศรษฐกิจ มาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2550: 53) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 11 และ 12 ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และได้เน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทาง

ในการปฏิบัติ เพื่อให้สังคมอยู่อย่างเป็นสุขร่วมกัน ต่อเนื่องถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 75 รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชน มีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และ ยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560: 19, 77) ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการ การขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีความสอดคล้องกับประเด็น การพัฒนาที่สำคัญและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

การพัฒนาที่สำคัญและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 คือ การน้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืดหยุ่นอยู่ได้ อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ควบคู่กับการเสริมสร้าง และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชนในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ บูรณาการ การขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557-2560) ยุทธศาสตร์ คือ การขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกภาคส่วน โดยมี ยุทธศาสตร์ที่บูรณาการ การปฏิบัติงานร่วมกัน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา พัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็ก เยาวชนและประชาชนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง การพัฒนา แบบอย่างที่เป็นเลิศ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิชาชีพครู การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปฐมวัย และสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2557: 4) และ เชื่อมโยงไปถึงการพัฒนาการศึกษา การจัดการศึกษาแห่งชาติ ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการด้านการจัดการศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และ ประชาชน ให้มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่ดี โดยได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางปฏิบัติด้านการศึกษา ตั้งแต่พุทธศักราช 2548 เป็นต้นมา โดยมีขอบเขตการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา มีการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ และกำหนดรูปแบบการดำเนินงานอย่างวิสัยทัศน์ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบการบูรณาการทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษาส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ครอบคลุมส่งเสริม ความเป็นเลิศในทุกด้านและพัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานสากล 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ มีการแข่งขันทักษะทางด้านต่าง ๆ ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และรู้คุณค่าของตนเองตามลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง รักสิ่งแวดล้อม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

มุ่งมั่นในการทำงาน และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยมีการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น บุคลากรได้รับขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นแบบอย่าง ได้ดีในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 2)

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ เห็นถึงความสำคัญของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ซึ่งได้กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาทุกสถานศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการจัดกิจกรรมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนมีศักยภาพสามารถพัฒนาตนเอง และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด เช่น โครงการสานฝันการศึกษารัฐบาลศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ และโครงการโรงเรียนประชารัฐชายแดนใต้ในสถาน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงจากผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้เรียนรู้หลักการการทำงานที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการทำงานอย่างเต็มที่ เป็นการเรียนรู้และร่วมกันทำงานผ่านระบบที่มีการเชื่อมโยงและบริหารจัดการสถานศึกษา โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษา เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาทักษะชีวิต ที่จะช่วยสร้างเยาวชนไทยที่เป็นต้นแบบที่ดี และสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส, 2564)

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายจะพัฒนาสถานศึกษาในสังกัด ให้สามารถผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียง สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีจำนวนทั้งหมด 46 แห่ง ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ ปรากฏว่ามีสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 30 แห่ง และยังไม่ผ่านการประเมินตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 16 แห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ด้วยปัญหาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ยังไม่เข้าใจหลักการของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ และเครื่องมือการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการพัฒนาแนวคิดในการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูถือเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ และบรรลุตามเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้ทราบการปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ สภาพการทำงานในแต่ละด้าน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง

ศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำไปพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปร ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปรที่ตั้งของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน
2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน
3. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งศึกษาข้อมูลตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ปีการศึกษา 2564 จำนวนประชากรทั้งหมด 2,782 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด 46 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างอิงใน ศิริพงษ์ พุทธิพันธ์, 2553: 203) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 42 แห่ง โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของจังหวัด และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลาก ดังต่อไปนี้

1.2.1 ให้จังหวัดเป็นหน่วยสุ่ม คือ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของจังหวัด แบ่งออกเป็น สถานศึกษาขนาดเล็ก 29 แห่ง ได้ 27 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง 13 แห่ง ได้ 11 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 4 แห่ง ได้ 4 แห่ง รวม 42 แห่ง สำหรับรายชื่อที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.2.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ทั้งหมด 42 แห่ง คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก 27 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 243 คน สถานศึกษาขนาดกลาง 11 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 99 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 4 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 36 คน รวมกลุ่มตัวอย่างครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ข้อมูลทั้งหมด 378 คน

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง คือ

2.1.1 ที่ตั้งของสถานศึกษา

- 1) จังหวัดปัตตานี
- 2) จังหวัดยะลา
- 3) จังหวัดนราธิวาส

2.1.2 ขนาดของสถานศึกษา

- 1) ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1-499 คน)
- 2) ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 500-1,499 คน)
- 3) ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 1,500-2,499 คน)

2.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) 11-15 ปี
- 4) มากกว่า 15 ปี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารสถานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) คือ

- 2.2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
- 2.2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2.2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

3. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีขอบข่ายการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 8)

- 3.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มี 4 ด้าน
 - 3.1.1 นโยบาย
 - 3.1.2 วิชาการ
 - 3.1.3 งบประมาณ
 - 3.1.4 บริหารทั่วไป
- 3.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 ด้าน
 - 3.2.1 หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.2.2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
 - 3.2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.2.4 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 3 ด้าน
 - 3.3.1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน
 - 3.3.2 กิจกรรมนักเรียน
 - 3.3.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- 3.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มี 2 ด้าน
 - 3.4.1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.4.2 การติดตามและขยายผล

4. ขอบเขตระยะเวลา

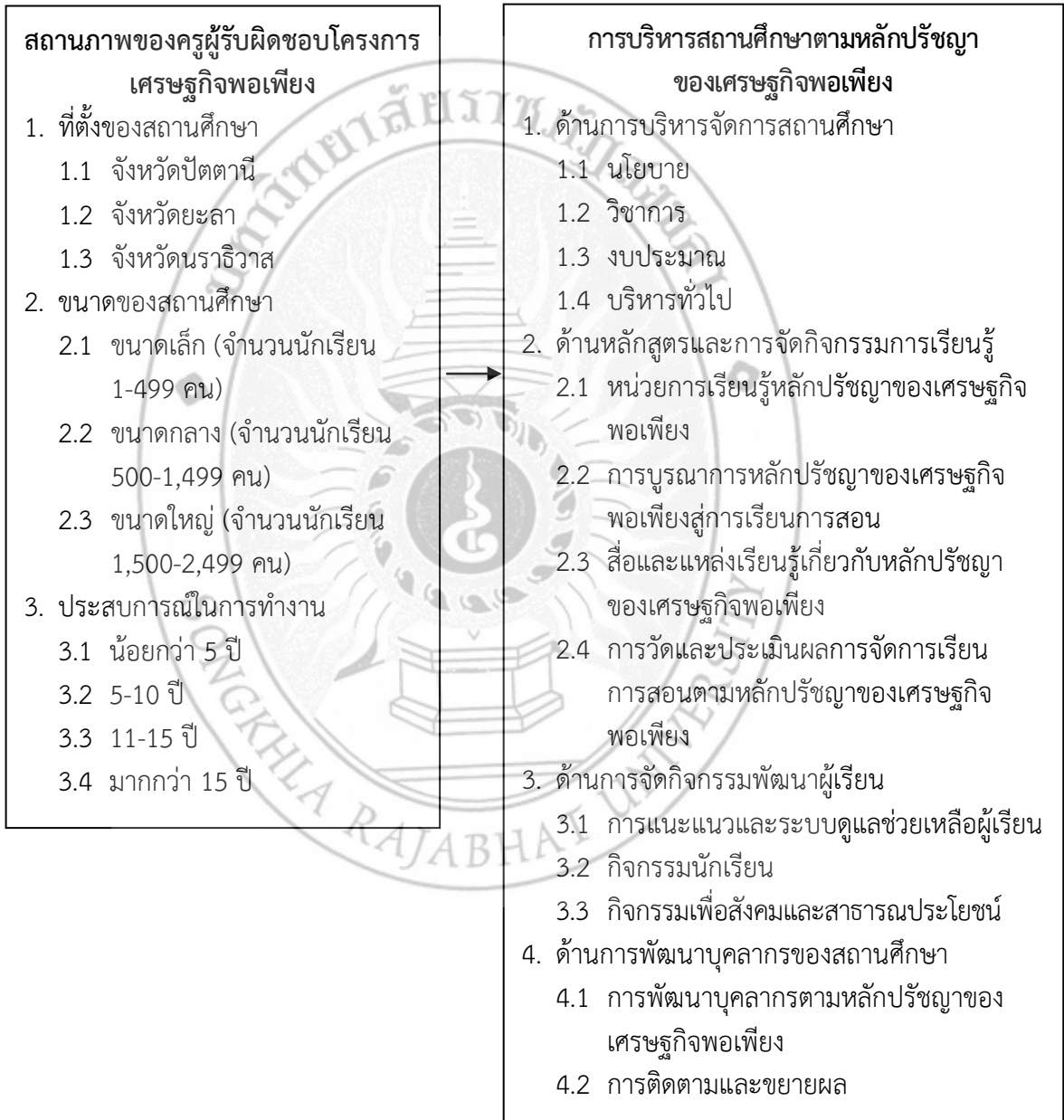
ปีการศึกษา 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดที่นำเสนอเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นियามศัพท์เฉพาะ

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้มองเห็นถึงแนวทางการปฏิบัติ ตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้ดำรงชีพได้โดยไม่เดือดร้อน ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งใน การพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน พึ่งตนเอง มีความประหยัด พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญา สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน มีจิตสำนึกที่ติดต่อ ตนเองและสังคม มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิต ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ/ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอก ให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในกระแสโลกาภิวัตน์

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง กระบวนการ ดำเนินการปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ ที่จะทำให้การบริหารจัดการศึกษา เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในทุก ๆ ด้าน เป็นกระบวนการที่ใช้ทักษะ ทฤษฎี และเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารซึ่งขอบข่ายในการบริหารมี 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหาร สถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาที่ดำเนินการบริหารงานในสถานศึกษาเป็น กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มผู้บริหาร เพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิก ในสังคม ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทและ มีอำนาจหน้าที่ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายที่องค์การได้ กำหนดไว้และสามารถบริการทางการศึกษาแก่สังคม ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 นโยบาย คือ สถานศึกษามีนโยบาย ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา สามารถดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี สรุปรายงานผล ติดตามผลและนำผลการติดตามมาพัฒนานโยบาย แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และพิจารณาร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำ ผลการดำเนินงานมาพัฒนา แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา

2.1.2 วิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการ และดำเนินการตามแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการจัดการเรียนรู้อีก มีการส่งเสริมการศึกษาวิจัย การนิเทศการดำเนินงาน ด้านวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ติดตามผลการดำเนินงานและนำผลการติดตาม ไปพัฒนาแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การจัดการจัดการเรียนรู้อีก

2.1.3 งบประมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถดำเนินการและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการ และนำผลการติดตามไปพัฒนาแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1.4 บริหารทั่วไป คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารอาคารสถานที่ และจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

2.2 ด้านหลักสูตรและการกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งเสริมผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้เข้าใจหลักการ วิธีการของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมือง และเป็นพลโลก ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วย

2.2.1 หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีการนิเทศ/ ติดตาม/ ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการศึกษา/ วิเคราะห์/ วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีการจัดทำ/ พัฒนา/ เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

2.2.4 การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีการจัดทำเครื่องมือ วิธีการ วัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการรายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดแสดง/ เผยแพร่/ ประกวด/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนชีวิตด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่มีรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติคุณค่าชีวิต ส่งเสริมพัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัด

ความสนใจให้เต็มศักยภาพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งประกอบด้วย

2.3.1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน คือ สถานศึกษามีแผนงานแนะแนว เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิต ผู้เรียนรู้จักการวางแผนชีวิตของตนเอง มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือ และนำผลการติดตามมาใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.2 กิจกรรมนักเรียน คือ สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์) เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง ส่งเสริมการจัดตั้งชุมนุม/ ชมรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ วัฒนธรรม/ หลักคำสอนทางศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียน ติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียน และนำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนากิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ ชุมชนด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมและนำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะความชำนาญ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรให้ดีขึ้นทุกระดับ ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปรุมนิเทศ ส่งไปดูงานต่างประเทศ ร่วมสัมมนาทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพและมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย

2.4.1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดประชุม/ อบรม/ สัมมนา/ ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติการกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคลากร

2.4.2 การติดตามและขยายผล คือ สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร และนำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนาการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตลอดจนขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิต และปฏิบัติการกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ครู หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่การปฏิบัติงานในตำแหน่งสูงสุดในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ใช้ศาสตร์และศิลป์รวมถึงวิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานด้วยความสามารถ โดยเป็นผู้นำบริหารงาน 4 ฝ่าย มีหลักวิชาการมาประยุกต์กับความสามารถ และประสานงานร่วมกัน

ในการจัดการศึกษาให้องค์กรประสบผลสำเร็จบรรลุ กำหนดทิศทางในการทำงาน วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินความสำเร็จของงาน มีความตระหนักรู้ในบริบทของการเป็นนักบริหารทั้งด้าน ความรู้ การศึกษา บุคลิกภาพ คุณธรรม และพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

5. ที่ตั้งของสถานศึกษา หมายถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

6. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งลักษณะของสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามจำนวนนักเรียน 378 คน ประกอบด้วย 3 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 243 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 99 คน และ สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 36 คน

7. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาของการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ หมายถึง สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานราธิวาส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เป็นข้อมูลที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. สถานศึกษานำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ความหมายของการบริหาร
 - 1.3 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.4 ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.1 ความเป็นมาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.2 แนวคิดทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.3 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.4 การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
 - 2.5 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้
 - 3.1 ข้อมูลทั่วไป
 - 3.2 ทิศทางการจัดการศึกษา
 - 3.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินสถานศึกษาพอเพียง
 - 3.4 ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ในปี 2564
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

กชพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ์ (2562: 14) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์รวมถึงวิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานด้วยความสามารถโดยเป็นผู้บริหารงาน 4 ฝ่าย และประสานงานกับผู้ร่วมงานในการจัดการศึกษาให้องค์กรประสบผลสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับทั้งในองค์กรภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

วิชัย แหวนเพชร (2555: 5) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะที่จำเป็นในการบริหาร มีการฝึกฝนและพัฒนาตนเองเพื่อการเข้าสู่การเป็นนักบริหารการศึกษาที่แท้จริง มีความตระหนักรู้ในบริบทของการเป็นนักบริหารทั้งด้านความรู้ การศึกษา บุคลิกภาพ คุณธรรม และพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

ธงชัย สันติวงษ์ (2555: 3) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ โดยมีหลักเกณฑ์ มีหลักวิชาการมาประยุกต์กับความสามารถ และมีการใช้ยุทธศิลป์คู่กันไปกับยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ภายใต้สภาพโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จรัล เลิศจามีกร (2554: 11) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางในการทำงาน วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินความสำเร็จของงานในสถานศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จิรวัดน์ พิงสุข (2553: 8) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่การปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อนำพาบุคลากรในสถานศึกษาให้พร้อมที่จะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

ณัฐยานี โพธิชาธาร (2553: 12) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงสุดในสถานศึกษา มีหน้าที่บริหารสถานศึกษาให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกสถาบัน และทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่การปฏิบัติงานในตำแหน่งสูงสุดในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ใช้ศาสตร์และศิลป์รวมถึงวิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานด้วยความสามารถ โดยเป็นผู้บริหารงาน 4 ฝ่าย มีหลักวิชาการมาประยุกต์กับความสามารถ และประสานงานกับผู้ร่วมงานในการจัดการศึกษาให้องค์กรประสบผลสำเร็จ บรรลุ กำหนดทิศทางในการทำงาน วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินความสำเร็จของงาน มีความตระหนักรู้ในบริบทของการเป็นนักบริหารทั้งด้านความรู้ การศึกษา บุคลิกภาพ คุณธรรม และพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

2. ความหมายของการบริหาร

รังสฤษฎ์ บุญอาจ (2561: 15) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ทำให้บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำงานตามแนวทางที่วางไว้ด้วยความพอใจ โดยใช้ทรัพยากรอันได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างประหยัดและมีความเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือบุคคลที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องให้หลักการบริหารเป็นแนวทางในการบริหารการศึกษา

จรัสศรี โพธิ์เหมือน (2561: 12) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการที่จะทำให้งานต่าง ๆ ได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินงานตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ และความรู้ทางการบริหาร คือ การวางแผนการจัดการองค์การ การสั่งการและการควบคุม และกระบวนการบริหารเป็นจุดเริ่มต้นที่แสดงถึงศักยภาพของผู้บริหารในการวางแผน เพื่อจัดกิจกรรมภาระงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ศรีชล ร้ายไพรี (2558: 24) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ใช้ศาสตร์และศิลป์ร่วมมือกันดำเนินการกิจต่าง ๆ เพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างทีบุคคลร่วมกันกำหนด พัฒนาการดำเนินงานของบุคคลในองค์กร เพื่อให้เกิดการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีระบบ และนำมาซึ่งความสำเร็จ ลุล่วงในการปฏิบัติงานการยอมรับจากบุคคลภายในและนอกองค์กร สร้างความสำเร็จให้กับองค์กร โดยอาศัยกระบวนการที่เป็นระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สุนทร จงเพียร (2556: 10) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องมีศาสตร์และศิลป์ โดยอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ และความรู้ทางการบริหาร คือ การวางแผนการจัดการองค์การ การสั่งการ และการควบคุม และกระบวนการบริหารเป็นจุดเริ่มต้นที่แสดงถึงศักยภาพของผู้บริหารในการวางแผน เพื่อจัดกิจกรรมภาระงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

เตือนใจ ไพค่านาม (2553: 11) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันปฏิบัติงาน โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรทางการบริหาร เพื่อให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุมพล คำวงศ์ (2553: 11) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาร่วมกันทำงานอย่างเป็นกระบวนการ ในการใช้ทรัพยากรการบริหาร ที่มีอย่างจำกัด ซึ่งประกอบด้วย กาล (Moment) สิ่งของ (Material) คน (Men) เงิน (Money) และการจัดการ (Management) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาร่วมกันทำงานอย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กาล (Moment) สิ่งของ (Material) คน (Men) เงิน (Money) และการจัดการ (Management) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งใช้ความรู้ทางการบริหาร คือ การวางแผนการจัดการองค์การ การสั่งการและการควบคุม และกระบวนการบริหารเป็นจุดเริ่มต้น

3. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

จรัสศรี โพธิ์เหมือน (2561: 16) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินการ ที่จะทำให้การบริหารจัดการศึกษา เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยอาศัยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา บริหารกิจกรรมทุกชนิด โดยผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข

เชวราช ศิริอำมาต (2560: 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ การจัดการส่งเสริม ช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ร่วมกันปฏิบัติ ให้สถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนและผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไป มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ศรีชล ร้ายไพรี (2558: 25) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ร่วมกันปฏิบัติเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป เพื่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน และผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นการที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้วผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการบริหารองค์การ รวมทั้งความรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจเทคโนโลยี สังคมวิทยาจิตวิทยาการเมืองการปกครอง ชีววิทยา และภูมิศาสตร์ เป็นต้น ผู้บริหารที่หวังผลในการบริหารจำเป็นต้องเรียนรู้หลักการ ทฤษฎีทางการบริหารเพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการสมัยใหม่ ผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์ย่อมจะประสบความสำเร็จมากกว่าผู้บริหารที่มีแต่ประสบการณ์อย่างเดียว ความรู้เรื่องการบริหารจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารจะนำไปประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การบริหารจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ แต่การที่จะนำศาสตร์ไปบริหารอย่างเป็นศิลป์ได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคลและสถานการณ์ โดยจะต้องเข้าใจธรรมชาติของการบริหารอย่างแท้จริง

สินีนานู พรหมมี (2557: 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทักษะ ทฤษฎี และเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร และเป็นการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้แก่เยาวชนให้ได้รับการศึกษาอย่างครอบคลุม กระบวนการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งขอบข่ายในการบริหารมี 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ บริหารงาน งบประมาณ

การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ศิริสุดา แก้วมณี (2556: 9) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการศึกษา โดยดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกในสถานศึกษาเกิดการพัฒนาทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี มีความสุขในชีวิตตามสมควรแก่สภาพของตน และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศ

สุนทร จงเพียร (2556: 13) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ภาระงานในสถานศึกษา คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปให้สำเร็จ โดยต้องอาศัยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจกรรมทุกชนิด และดำเนินการทุกอย่างของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดให้ประชาชนทุกคนในสังคม ได้นำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปพัฒนาชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของตน

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ (2555: 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา ที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

ปิยมาส เตังชู (2555: 32-33) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มคนบุคคล เพื่อร่วมมือร่วมกันพัฒนาคุณภาพของงานภายในสถานศึกษา และการให้บริการทางการศึกษา แก่สมาชิกของสังคมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน ดังนั้นการบริหารการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา หากดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผล กล่าวคือผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

รอมือลี ซอติเมาะ (2553: 15) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง แนวทางที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันได้แบ่งกรอบงานเป็น 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารงานทั่วไป โดยมีขอบข่ายงานเป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องให้คนไทยมีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ภายใต้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและภายใต้การจัดการที่มีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

จิราวรรณ โคทนา (2553: 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมมือดำเนินการเพื่อพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรม คุณธรรม ตรงตามความต้องการของสังคมเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

พรชัย พูลเพิ่ม (2552: 8) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาของคณะบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่สมาชิก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับบริการได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

สรุปได้ว่า ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินการปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ ที่จะทำให้การบริหารจัดการศึกษา เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในทุก ๆ ด้าน เป็นกระบวนการที่ใช้ทักษะ ทฤษฎี และเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร ซึ่งขอบข่ายในการบริหารมี 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ บริหารงาน งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีมีความสุข

4. ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารโรงเรียน โดยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียนไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งสรุปสาระ ดังนี้

4.1 การบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการ เป็นภาระงานของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นงานที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยมีขอบข่ายภารกิจ มีภาระหน้าที่ 17 อย่าง ดังนี้

- 4.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 4.1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 4.1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 4.1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 4.1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 4.1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 4.1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 4.1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 4.1.9 การนิเทศการศึกษา
- 4.1.10 การแนะแนว
- 4.1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 4.1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 4.1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 4.1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 4.1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 4.1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ 22 อย่าง ดังนี้

4.2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

4.2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

4.2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

4.2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

4.2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

4.2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

4.2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

4.2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

4.2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

4.2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.2.11 การวางแผนพัสดุ

4.2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

4.2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

4.2.14 การจัดหาพัสดุ

4.2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

4.2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

4.2.17 การเบิกเงินจากคลัง

4.2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

4.2.19 การนำเงินส่งคลัง

4.2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

4.2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

4.2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

4.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่าง ดังนี้

4.3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

4.3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

4.3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

4.3.6 การลาทุกประเภท

4.3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

4.3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

- 4.3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
 - 4.3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 4.3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
 - 4.3.12 การออกจากราชการ
 - 4.3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
 - 4.3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อ และให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 - 4.3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 4.3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
 - 4.3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
 - 4.3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
 - 4.3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
 - 4.3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- 4.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป** มีภาระหน้าที่ 21 อย่าง ดังนี้
- 4.4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 4.4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 4.4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 4.4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.4.8 การดำเนินงานธุรการ
 - 4.4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 4.4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 4.4.11 การรับนักเรียน
 - 4.4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา
 - 4.4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
 - 4.4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 4.4.15 การทัศนศึกษา
 - 4.4.16 งานกิจการนักเรียน
 - 4.4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 4.4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น การรายงานผลการปฏิบัติงาน

4.4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

4.4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

1) ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตามขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ

3) ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา

4) ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา

5) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

6) มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว

7) เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

8) เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา หมายถึง ขอบข่ายการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหาร งานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีคุณภาพ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความเป็นมาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประมวลและกลั่นกรองจากพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัส อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ ปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัย

ความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 13)

จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม กระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อน ยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุ และผลลัพธ์ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวก ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณสุขภาคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกกลืนเลือนและเริ่มสูญหายไป สิ่งสำคัญ คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุม และจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทย ซึ่งถูกกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัสว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ความว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป...”

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานมานานกว่า 30 ปี เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ต้องมีสติ ปัญญาและความเพียร ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมือพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพอยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่เรามีความพอยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพอยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...” (4 ธันวาคม 2517)

พระบรมราโชวาทนี้ ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียวอาจเกิดปัญหาได้ จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน เมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ซึ่งหมายถึง แทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการพัฒนาประเทศ ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน ทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอยู่พอกินก่อน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยรวมของประเทศ ก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป ทรงเตือนเรื่องพอยู่พอกิน

“...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอยู่พอกิน พอยู่พอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอยู่พอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอยู่พอกิน ก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอยู่พอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...” (4 ธันวาคม 2541)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

แนวคิดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พัฒนาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้เข้าถึงทางสายกลางของชีวิตและเพื่อคงไว้ซึ่งทฤษฎีของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตซึ่งอยู่ระหว่าง สังคมระดับท้องถิ่นและตลอดระดับสากล จุดเด่นของแนวปรัชญา คือ แนวทางที่สมดุล โดยชาติสามารถทันสมัย และก้าวสู่ความเป็นสากลได้ โดยปราศจากการต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์ และการอยู่ร่วมกันของทุกคนในสังคม

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยต้องประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจ และ ต้องการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพ เพื่อที่จะยืนหยัดในการไม่พึ่งพาผู้อื่น และพัฒนานโยบายที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่า มันไม่ได้มีความจำเป็นที่เราจะกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ พระองค์ได้ทรงอธิบายว่า ความพอเพียงและการพึ่งตนเอง คือ ทางสายกลางที่จะป้องกันการเปลี่ยนแปลงความไม่มั่นคงของประเทศ เศรษฐกิจพอเพียงเชื่อว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมของชุมชนให้ดีขึ้น

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเสริมพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้เข้มแข็ง รักษาความสมดุลของทุน และทรัพยากรในมิติต่าง ๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทันและนำไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2559: 27)

ภายในประเทศปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถูกใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบันทึกอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่า สังคมสีเขียว ด้วยหลักการดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบท

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยังถูกบรรจุในรัฐธรรมนูญของไทย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78(1) ต่อเนื่องถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 75 รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ หมวดที่ 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 275 การปฏิรูปประเทศ การบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง ของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ

ภายนอกประเทศ การประยุกต์นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เพื่อนำไปพัฒนาประเทศในต่างประเทศ ประเทศไทยได้เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยน ผ่านทางสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ โดยมีหน้าที่คอยประสานงานรับความช่วยเหลือทางวิชาการด้านต่าง ๆ จากต่างประเทศมาสู่ภาครัฐ ถ่ายทอดต่อไปยังภาคประชาชน และยังส่งผ่านความรู้ที่มีไปยังประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศได้ถ่ายทอดมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี และประสานกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งต่างประเทศสนใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ ซึ่งแต่ละประเทศมีความต้องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิต สภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละประเทศ โดยได้ให้ผู้แทนจากประเทศมาดูงานในหลายระดับ ทั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบาย จนถึงระดับปลัดกระทรวง และรัฐมนตรีประจำกระทรวงต่าง ๆ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่พอเพียงกับตัวเอง ทำให้อยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้โดยตัวเองไม่ต้องแข่งขันกับใคร และมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ไม่มี อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในชุมชน และขยายไปจนสามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจระบบเปิดที่เริ่มจากตนเองและความร่วมมือ วิธีการเช่นนี้จะดึงศักยภาพของ ประชากรออกมาสร้าง ความเข้มแข็ง

ของครอบครัว ซึ่งมีความผูกพันกับจิตวิญญาณคือคุณค่า มากกว่ามูลค่า (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2559: 32)

ในระบบเศรษฐกิจพอเพียง จะจัดลำดับความสำคัญของคุณค่ามากกว่ามูลค่า มูลค่าขาดจิตวิญญาณ เพราะเป็นเศรษฐกิจภาคการเงินที่เน้นที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่ไม่จำกัดซึ่งไร้ขอบเขต ถ้าไม่สามารถควบคุมได้ การใช้ทรัพยากรอย่างทำลายล้างจะรวดเร็วขึ้น และปัญหาจะตามมาเป็นการบริโภคที่ก่อให้เกิดความทุกข์หรือพาไปหาความทุกข์ และจะไม่มีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริโภคที่จะก่อให้เกิดความพอใจและความสุข (Maximization of Satisfaction) ผู้บริโภคต้องใช้หลักขาดทุนคือกำไร (Our loss is our gain) อย่างนี้จะควบคุมความต้องการที่ไม่จำกัดได้ และสามารถจะลดความต้องการลงมาได้ ก่อให้เกิดความพอใจและความสุขเท่ากับได้ตระหนักในเรื่องคุณค่าจะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้ ไม่ต้องไปหาวิธีทำลายทรัพยากรเพื่อให้เกิดรายได้มาจัดสรรสิ่งที่เป็นความอยากที่ไม่มีที่สิ้นสุด และขจัดความสำคัญของเงินในรูปรายได้ที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคลงได้ระดับหนึ่งแล้วยังเป็นตัวแปรที่ไปลดภาระของกลไกของตลาดและการพึ่งพิงกลไกของตลาด ซึ่งบุคคลโดยทั่วไปไม่สามารถจะควบคุมได้ รวมทั้งได้มีส่วนในการป้องกันการบริโภคเลียนแบบ (Demonstration Effects) จะไม่ทำให้เกิดการสูญเสีย จะทำให้ไม่เกิดการบริโภคเกิน (Over Consumption) ซึ่งก่อให้เกิดสภาพเศรษฐกิจดี

แนวพระราชดำริดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงถึงพระวิริยะอุตสาหะที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงค้นคว้าหาแนวทางการพัฒนาให้พสกนิกรทั้งหลายได้มีความร่มเย็นเป็นสุขสภาพยั่งยืนนาน นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงที่ได้พระราชทานแก่ปวงไทยตลอดเวลามากกว่า 50 ปี จึงกล่าวได้ว่าพระราชกรณียกิจของพระองค์นั้นสมควรอย่างยิ่งที่ทวยราษฎร์จักได้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ตามที่ทรงแนะนำ สั่งสอน อบรม และวางแนวทางไว้เพื่อให้เกิดการอยู่ดีมีสุข โดยการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอนต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

เป้าหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน สามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักทางสายกลาง ปรัชญามีองค์ประกอบ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีเงื่อนไขพื้นฐาน คือ ความรู้และคุณธรรม (ณัฐพงษ์ ทองภักดี, 2558: 10)

นนทวดี พุ่มเกิด (2562: 28) ได้กล่าวความเป็นมาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานกระแสพระราชดำรัส เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างพอกินตามอรรถภาพของตนเอง พึ่งตนเอง มีสติในการดำเนินชีวิตยึดทางสายกลาง รู้จักพอประมาณในการบริโภค ไมโลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น รู้จักผลิตเองใช้เอง อดทนและเข้มแข็งพอสมควร

สรุปได้ว่า ความเป็นมาของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้พระราชทานกระแสพระราชดำรัส เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างพอกินตามอรรถภาพของตนเอง พึ่งตนเอง มีสติในการดำเนินชีวิต ยึดทาง

สายกลาง ทรงแนะนำ สั่งสอน อบรม และวางแนวทางไว้ เพื่อให้เกิดการอยู่ดีมีสุข โดยการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอนต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

2. แนวคิดทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

2.1 กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2.2 คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

2.3 คำนียาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

2.3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2.3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบคอบ

2.3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

2.4 เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงต้องอาศัย ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

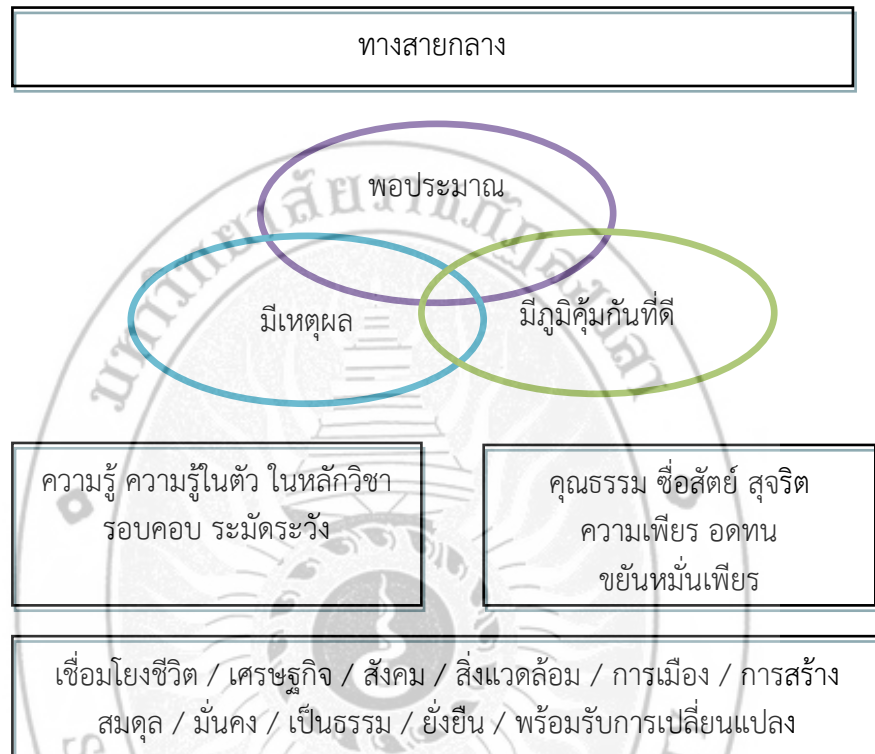
2.4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2.4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ ไม่ตระหนี่รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

2.5 แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ

สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี ซึ่งจากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้ ดังภาพ 2

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

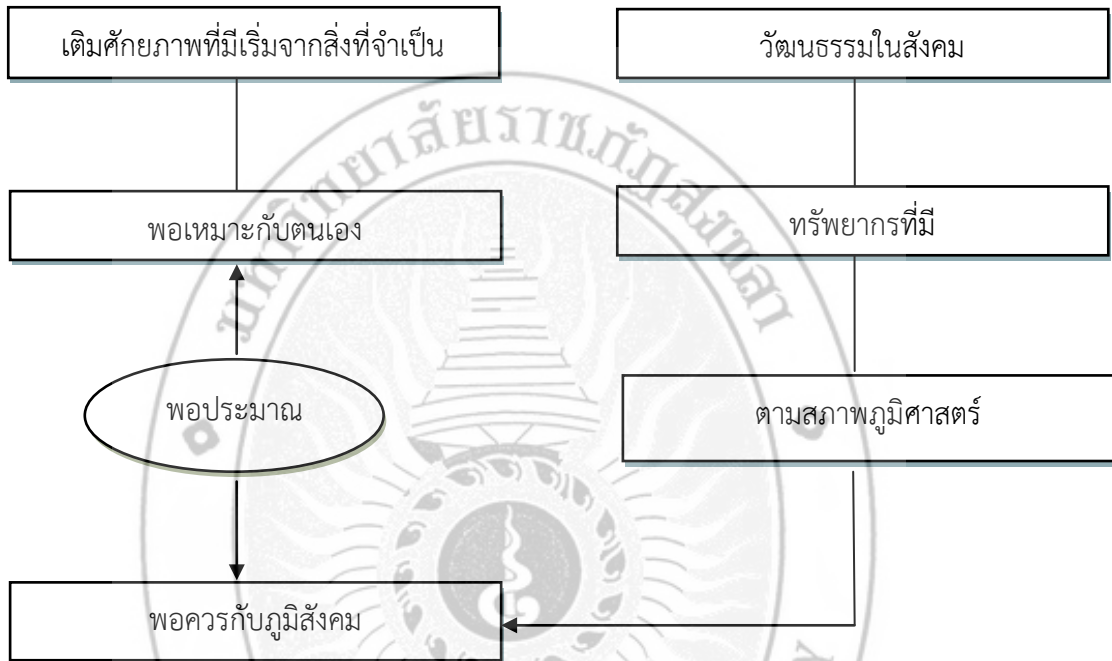
ภาพ 2 องค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2559: 29)

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2559: 29) ได้ให้แนวคิดทฤษฎีของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลง หรือเป็นแนวทางของการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับชาติ ทั้งในด้านการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ทันต่อโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจ

พอเพียงคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการ ตัดสินใจ และการกระทำ มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังภาพ 3

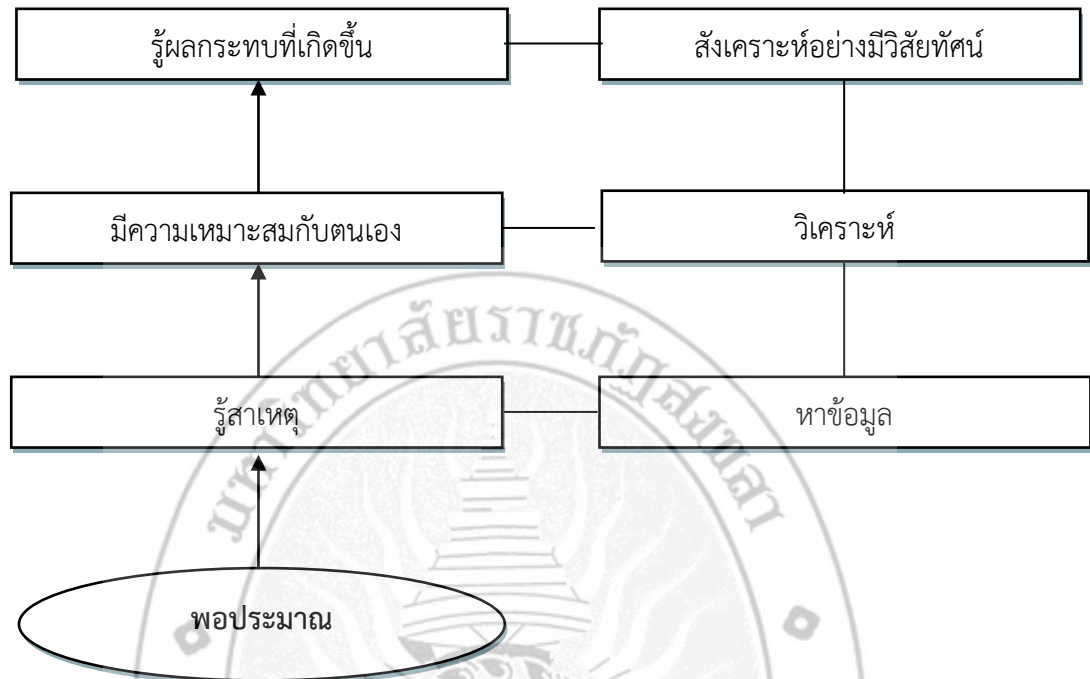
หลักของความพอประมาณ

ภาพ 3 หลักความพอประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: ประดิษฐ์ อุprmัย (2553: 33)

จากภาพจะเห็นได้ว่า ความพอประมาณเกิดจากการที่บุคคลที่มีความเข้าใจในศักยภาพของตน ซึ่งแต่ละบุคคลมีอยู่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากปัจจัยทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมเฉพาะตนที่ต่างกัน ศักยภาพของแต่ละบุคคลนี้จะเป็นสิ่งกำหนดความสามารถของบุคคลที่คิดทำหรือปฏิบัติตนให้พอเหมาะกับศักยภาพที่โดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นก่อน หลังในการคิดจะกระทำได้ด้วย แล้วจึงต้องพอควรกับภูมิสังคม ซึ่งหมายถึงการที่จะต้องคำนึงถึง ความพอประมาณ ตามสภาพภูมิศาสตร์ คือ ถิ่นที่อยู่อาศัยซึ่งครอบคลุมทั้งสภาพภูมิประเทศหรือสภาพท้องถื่นที่อยู่อาศัย และสภาพภูมิอากาศ ความพอประมาณตามทรัพยากรที่ตนมีทั้งด้านบุคคล ทรัพย์สิน รวมทั้งทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมรอบตัว และที่สำคัญก็ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมในสังคมที่ตนเป็นสมาชิก ดังภาพ 4

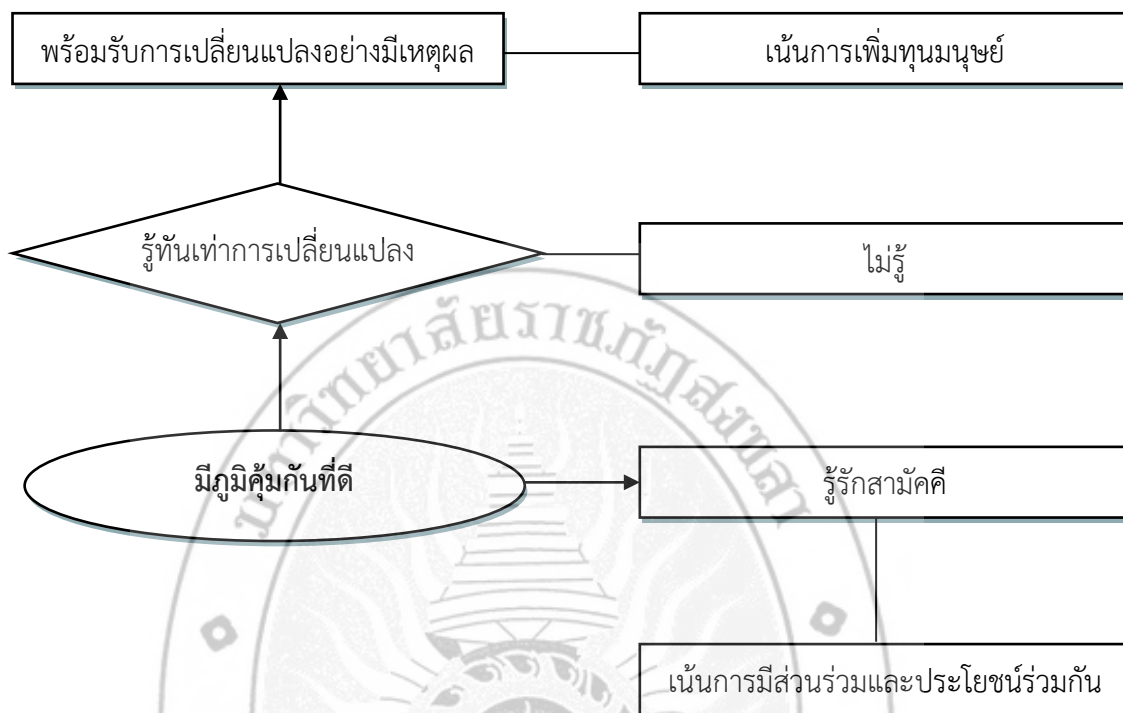
หลักของความมีเหตุผล

ภาพ 4 หลักของความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: ประดิษฐ์ อุprmัย (2553: 34)

จะเห็นได้ว่า การมีเหตุผลของบุคคลที่จะเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นได้ บุคคลจะต้องรู้ถึงสาเหตุ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่กำลังจะหาเหตุผลนั้นอย่างแท้จริงรวมทั้งรู้ถึงผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นกับ ตนและผู้อื่นด้วย นั่นก็คือการจะรู้สาเหตุของสิ่งที่จะหาเหตุผลได้ ต้องมีการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งนั้น ๆ ให้มากพอ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างมีวิสัยทัศน์ คือ จำแนก แยกแยะเพื่อหาสาเหตุ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วมองภาพรวมว่าจะเกิดผลกระทบต่อไปกับใคร หรือ สถานการณ์ใด ในอนาคตอย่างไรบ้างโดยที่การมีเหตุผลนี้ต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขของการมีความรู้ และการมีคุณธรรมที่จำเป็นคือ บุคคลจำเป็นต้องมีความรู้มากพอที่จะรู้ว่าควรหาข้อมูลอะไร ด้วยวิธีการใดและจะวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ข้อมูล จึงจะไม่ก่อเกิดความเดือดร้อนแก่ตนหรือเบียดเบียน ผู้อื่น ดังภาพ 5

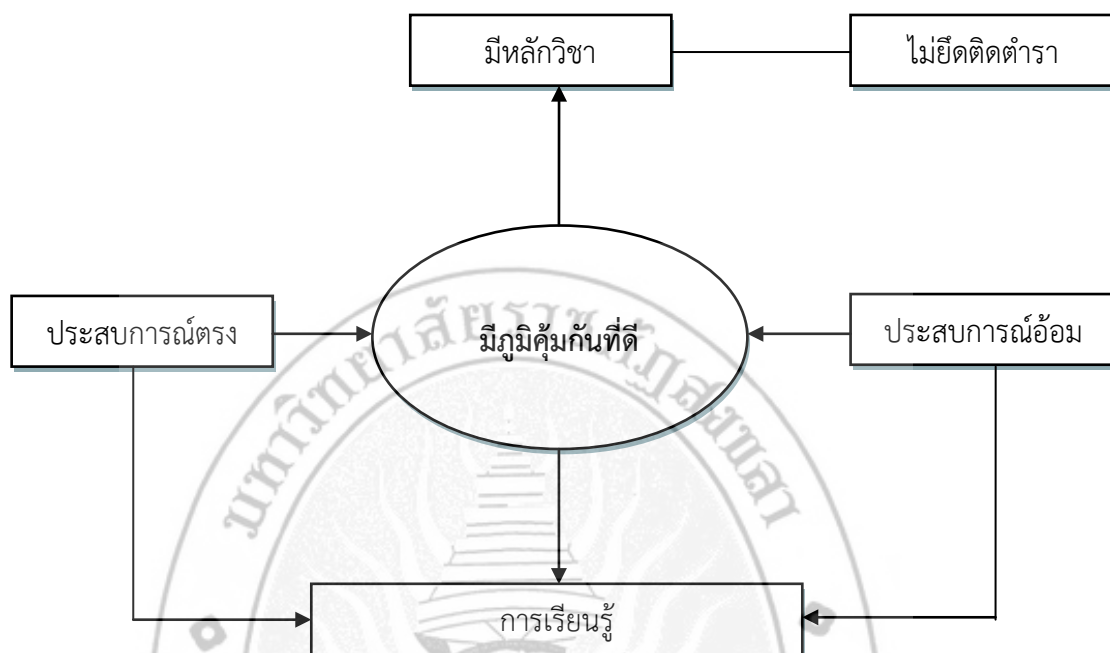
หลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ภาพ 5 หลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: ประดิษฐ์ อุปรมัย (2553: 35)

จากภาพจะเห็นได้ว่า ภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การที่บุคคลรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะรับความเปลี่ยนแปลงอย่างสมเหตุสมผล โดยบุคคลต้องเป็นผู้ใฝ่รู้เหตุการณ์รอบตัวและเหตุการณ์ในสภาพแวดล้อมที่ตนต้องมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถตามทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกระแสโลกาภิวัตน์ หรือความไร้พรมแดนของข้อมูลข่าวสารในโลกยุคปัจจุบัน ส่วนการมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ก็จะต้องเน้นที่การเพิ่มทุนมนุษย์ ซึ่งหมายถึงการพัฒนาตน หรือพัฒนาบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถได้เต็มศักยภาพที่มีอยู่เพื่อดำเนินชีวิตด้านความพอประมาณอย่างมีเหตุผลจะมีภูมิคุ้มกันที่ดี ดังภาพ 6

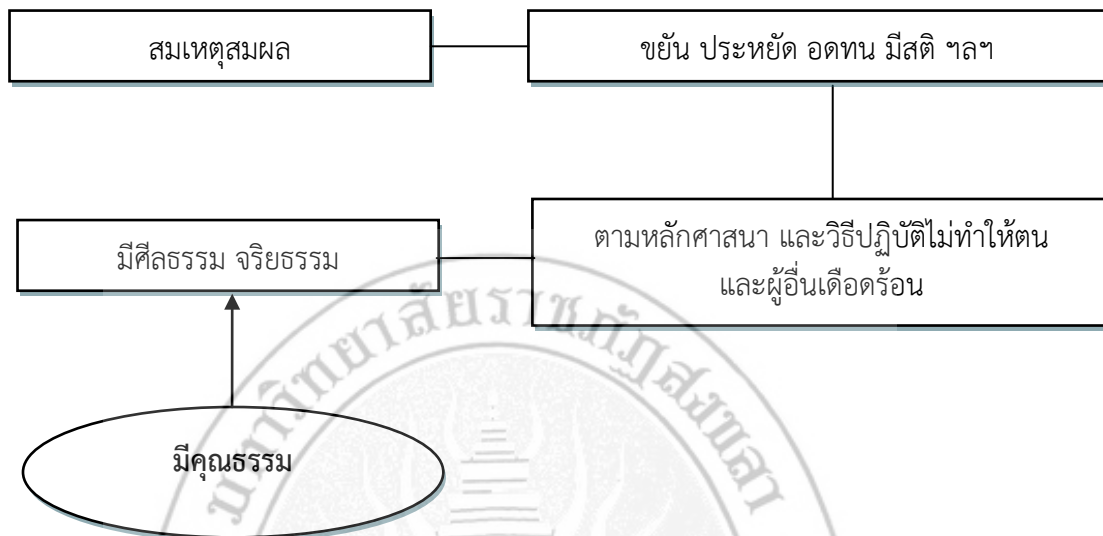
เงื่อนไขของการมีความรู้

ภาพ 6 เงื่อนไขของการมีความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: ประดิษฐ์ อุประมัย (2553: 36)

จากภาพจะเห็นได้ว่า ความรู้ของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้และการเรียนรู้เกิดจากการมีประสบการณ์ ทั้งโดยทางตรงที่บุคคลได้พบได้เห็นหรือได้เข้าไปอยู่เหตุการณ์ด้วยตนเองกับการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้รับการบอกเล่าของผู้อื่น หรือจากการอ่าน การค้นคว้าในตำราที่มีผู้รู้เขียนไว้ ความรู้ที่เหมาะสมต้องเป็นความรู้ที่มีหลักวิชา คือ เป็นความรู้ที่ได้มีการวิเคราะห์สังเคราะห์ จากผู้รู้หรือมีการพิสูจน์จนเป็นที่ยอมรับว่าสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์โลกในลักษณะหนึ่ง ด้วยหลักการของความพอประมาณที่สมเหตุสมผล อย่างมีภูมิคุ้มกันที่ดี การแสวงหาความรู้ของบุคคลเพื่อการนำมาใช้ให้เกิดความพอประมาณ ในลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงความพอควรแก่ภูมิสังคมคือ ต้องไม่ยึดติดกับตำราที่บุคคลได้ความรู้มา ซึ่งก็หมายถึงว่าการมีหลักวิชาเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของหลักการ 3 ประการในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่การยึดติดกับตำราที่ให้หลักวิชาการมาโดยไม่คำนึงถึงสภาพท้องถิ่นของตนอาจทำให้มีการนำหลักวิชาที่ได้มาใช้อย่างขาดความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น หรือขาดความพอเหมาะแก่วัฒนธรรมในสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิก ดังภาพ 7

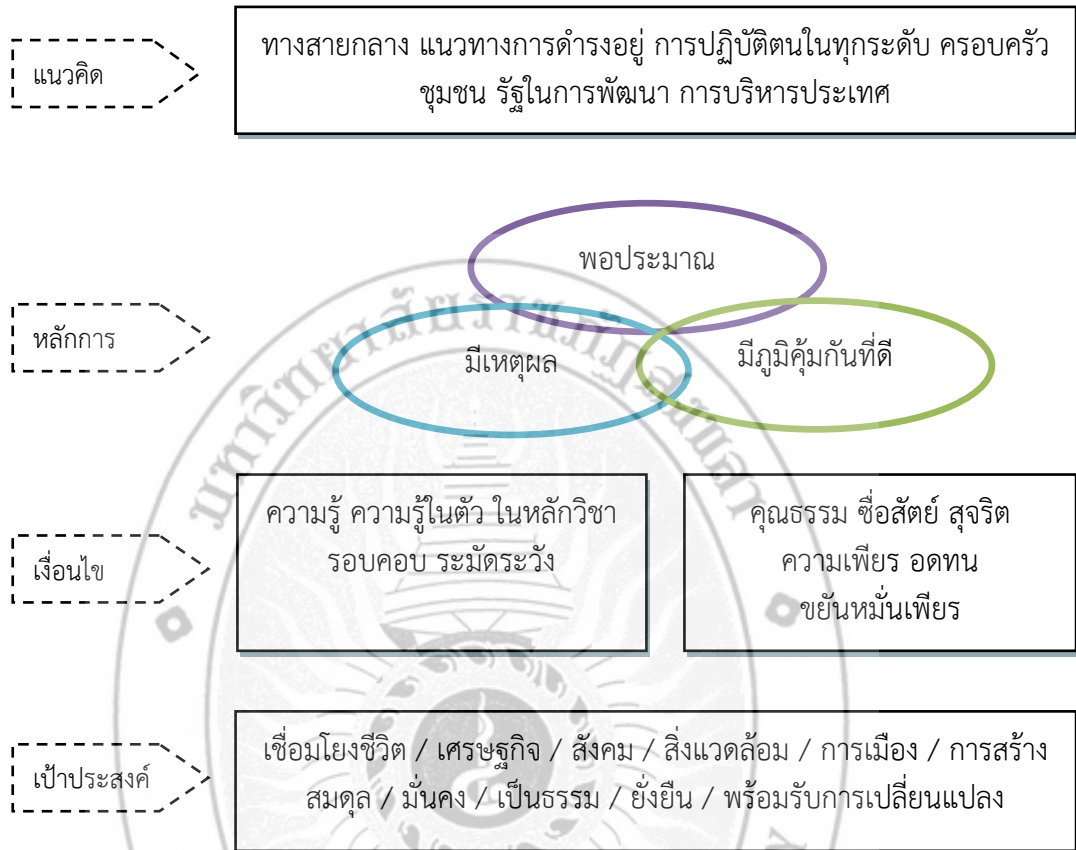
เงื่อนไขของการมีคุณธรรม

ภาพ 7 เงื่อนไขของการมีคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: ประดิษฐ์ อุprmัย (2553: 37)

จากภาพจะเห็นได้ว่า คุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมถึงคุณธรรมที่มาจากคำสอนทางศาสนาของทุกศาสนาที่ผู้นับถือ และคุณธรรมที่เป็นจริยธรรมที่สมาชิกของสังคมพึงปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของสังคมนั้น ๆ คุณธรรมที่บุคคลควรนำมาใช้เป็นเงื่อนไขในการสร้างความพอประมาณที่มีเหตุผลและภูมิคุ้มกันที่ดี มีอยู่หลายประการส่วนการที่บุคคลจะตระหนักว่า คุณธรรมใดมีสาระอะไร และส่งผลดีอย่างไรบ้าง ก็ต้องอาศัยการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรอบรู้ที่เป็นเงื่อนไขอีกประการหนึ่งของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านคุณธรรมที่เป็นคำสอนทางศาสนา และเป็นจริยธรรมในสังคมที่เป็นพื้นฐานที่ทุกคนมักประจักษ์ เช่น คุณธรรมที่ว่าด้วยเรื่องของการมีความขยัน การรู้จักประหยัด การรู้จักอดทน อดกลั้นและมีสติ ดังภาพ 8

แนวคิดด้านการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพ 8 แนวคิดด้านการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: ประดิษฐ์ อุปรมย์ (2553: 38)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555: 62-67) ได้กล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของแนวคิดด้านการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ เน้นความพอดีและการพึ่งตนเองเป็นหลัก มุ่งแสวงความสมดุลและความเที่ยงธรรม รวมถึงการนำแนวคิดมาเป็นหลักในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นายโคฟี อันนัน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ ของโครงการพัฒนาแห่งประชาชาติ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ซึ่งได้กล่าวถึงประโยชน์ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนการพัฒนาคนและประเทศ

นายกรัฐมนตรีประเทศภูฏาน ได้กล่าวชื่นชมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่นำไปสู่การสร้างความสุขที่ยั่งยืน การพัฒนาดัชนีความสุขมวลรวมของประเทศภูฏานใช้ฐานคิดเดียวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องเริ่มจากความรู้ และคุณธรรมจึงจะสามารถตัดสินใจดำเนินการในเรื่องใดอย่างมีเหตุผลด้วยความพอเพียง สืบเนื่องจากการที่พระราชอาคันตุกะจากราชอาณาจักร

เลโซโทและราชอาณาจักรสวาซิแลนด์ ได้ขอความร่วมมือทางวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า มีผลสำเร็จเป็นอย่างดี ในการช่วยให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ทางด้านอาหาร และช่วยลดปัญหาการผลิตอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

การสัมมนาระดับนานาชาติ CAUX ROUND TABLE ที่สหรัฐอเมริกา นำเสนอโดยนักวิชาการไทยถึงการขับเคลื่อนปรัชญาของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของประเทศไทยที่สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวชี้แนะในการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทยให้สามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้ความเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักการพอประมาณ มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีหลักวิชาเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของหลักการ 3 ประการในเงื่อนไขมีความรู้และคุณธรรม

3. ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ปรีชา ศรีลับขวา (2551: 15) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการปฏิบัติตน และการดำเนินชีวิตอันพึงประสงค์ ดังนี้

1) ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตน

2) ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ บนพื้นฐานของความมีสติปัญญา ยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

3) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

4) มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง

5) ปฏิบัติตนและดำเนินวิถีชีวิตอย่างมีคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน เพียรพยายาม แบ่งปัน มีสติปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง เอื้ออาทร รับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

นันทวดี พุ่มเกิด (2562: 28) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางหรือวิธีการดำเนินชีวิตโดยการพึ่งพาตนเอง คือ ทำให้ตนเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน บนพื้นฐานทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตนเองตลอดจนใช้ความรู้ความรอบรอบและคุณธรรม มุ่งที่จะสร้างความเจริญ และฐานะที่พอพึ่งพาตนเองได้ ก็ย่อมจะสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไป ตามลำดับอย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

อภิเดช คำจันทร์ราช (2556: 15) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคน โดยการพึ่งตนเองของคน โดยการพึ่งตนเอง มีความประหยัด พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญา สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคม โดยเฉพาะผู้บริหารและครูผู้สอน ควรนำ ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง ไปบูรณาการส่งเสริมในสถานศึกษา

ภาณุพงษ์ ติยะอ้าย (2558: 17) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางการปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเอง และสภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยอาศัยความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ และระมัดระวัง ควบคู่กับการมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคน ในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์ในพลังทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนา ที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

คำนาย อภิปรัชญาสกุล (2558: 37) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่เป็นแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กรทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ กับศักยภาพของตนเองและสภาพแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ และระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือ ปรองดองกัน นำมาสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้ กระแสโลกาภิวัตน์

กนก พิลา (2558: 43) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป็นปรัชญาที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้อยู่บนความพอประมาณมีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน ในตนเอง ภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้อง อาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนในกระแสโลกาภิวัตน์

คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (2557: 11) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

วชิราวุธ ปานพรม (2556: 96-97) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก

ปณิธาน เป็รื่องนนท์ (2556: 20) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้มองเห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้ดำรงชีพได้โดยไม่เดือดร้อน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ซึ่งทั้ง 3 หลักการดังกล่าว จำเป็นจะต้องปฏิบัติตามภายใต้เงื่อนไขของความรู้และคุณธรรมเสมอ

นภาดาว เกตุสุวรรณ (2555: 22) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตแบบพออยู่ พอกินไม่กินตัว หรือกินพอดี อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม ความไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย การดำเนินชีวิตด้วยความมีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันต่อกิเลส ไม่หลงใหลมัวเมาเกินความอยากดี จนเกินฐานะของตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร อดทน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเห็นแก่ส่วนร่วม

บัญญัติ ภัทรกุลวิศาล (2555: 26) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตของไทยที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี ให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาอย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และเห็นความสำคัญกับการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งรักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากร สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีความอดทน เพียรพยายาม ใช้ปัญญาไปสู่ความสุขของประชาชน

สมหมาย กรดเต็ม (2554: 42) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานความพอดี พอประมาณ มีเหตุผล สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมยึดหลักทางสายกลาง มีความสามารถในการสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง เอื้ออาทรต่อบุคคลอื่นและสังคมส่วนรวม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จันทร์ทิพย์ เจียมพงษ์ (2553: 5) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ

รุ่งทิวา สันติผลธรรม (2552: 6) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงแนวทางการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง ได้แก่ หลัก 3 ห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง ตลอดจนหลัก 2 เงื่อนไข คือ ใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผนและการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้มองเห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้ดำรงชีพได้โดยไม่เดือดร้อน ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน พึ่งตนเอง มีความประหยัด พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญา สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า และยั่งยืน มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคม มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ/ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก ให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในกระแสโลกาภิวัตน์

4. การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ที่พระองค์ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนา บนหลักแนวคิดพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอใช้ ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงการมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ต้องทำตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) พอประมาณกับศักยภาพของผู้เรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้งฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ โดยการดำเนินกิจการต้องนำไปสู่ความยั่งยืนของผล

2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้ อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรมมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่น อดทน มีความพากเพียร มีวินัย มีสัมมาคารวะรู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคม ร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมไทย

สถานศึกษาที่ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีลักษณะ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

1) ด้านการบริหารจัดการ

1.1) องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย

1.1.1) มีนโยบายน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี

1.1.2) ดำเนินการตามนโยบายและแบบแผนปฏิบัติงานประจำปีที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

1.1.3) ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนการปฏิบัติการประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1.1.4) นำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย แผนงาน โครงการขับเคลื่อนของ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1.2) องค์ประกอบที่ 2 วิชาการ

1.2.1) มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.2.2) ดำเนินการตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริม การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.2.3) ติดตาม แผนงาน โครงการ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.2.4) นำผลการติดตามไปพัฒนาแผนงาน สงกรานต์ ด้านวิชาการที่ส่งเสริม การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.3) องค์ประกอบที่ 3 งบประมาณ

1.3.1) มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้อง กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.2) ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

1.3.3) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณ ติดตามผลการดำเนินงาน ตามแผนงบประมาณของสถานศึกษานำ ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา ตามหลักตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.4) นำผลการติดตามมาพัฒนา ปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4) องค์ประกอบที่ 4 การบริหารทั่วไป

1.4.1) บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.2) ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ อย่างพอเพียงในสถานศึกษาชุมชน

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาที่ดำเนินการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มผู้บริหาร เพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายที่องค์การได้กำหนดไว้และสามารถบริการทางการศึกษาแก่สังคม ซึ่งประกอบด้วย

นโยบาย คือ สถานศึกษามีนโยบาย ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา สามารถดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติการประจำปี สรุปรายงานผล ติดตามผล และนำผลการติดตามมาพัฒนานโยบาย แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และพิจารณาร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการดำเนินงานมาพัฒนา แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

วิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการ และดำเนินการตามแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการส่งเสริมการศึกษาวิจัย การนิเทศการดำเนินงานด้านวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ติดตามผลการดำเนินงานและนำผลการติดตามไปพัฒนา แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

งบประมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถดำเนินการและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการ และนำผลการติดตามไปพัฒนาแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

บริหารทั่วไป คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารอาคารสถานที่ และจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2.1) องค์ประกอบที่ 1 หลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1) มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น

2.1.2) มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.1.3) มีการศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2) องค์ประกอบที่ 2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

2.2.1) มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทุกระดับชั้น

2.2.2) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.2.3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.2.4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3) องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1) จัดทำ ผลิต เผยแพร่สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

2.3.2) จัดทำ พัฒนา เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2.4) องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.1) จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.2) ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.3) รายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.4) จัดแสดง เผยแพร่ ประมวลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

สรุปได้ว่า ด้านหลักสูตรและการกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งเสริมผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้เข้าใจหลักการ วิธีการของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมือง และเป็นพลโลก ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีการนิเทศ/ ติดตาม/ ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการศึกษา/ วิเคราะห์/ วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีการจัดทำ/พัฒนา/ เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีการจัดทำเครื่องมือ วิธีการ วัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการรายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.1) องค์ประกอบที่ 1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

3.1.1) มีกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.2) จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.3) มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา หรือพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.4) ติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.5) นำผลการติดตามมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2) องค์ประกอบที่ 2 กิจกรรมนักเรียน

3.2.1) มีแผน โครงการ กิจกรรม ส่งเสริมผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง

3.2.2) จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.4) มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.5) ติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.6) นำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3) องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.3.1) มีแผนงาน โครงการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา ชุมชน ด้าน เศรษฐกิจ หรือสังคม หรือสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.3) ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของผู้เรียน เพื่อบริการสังคมและ สาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.4) นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของผู้เรียน เพื่อบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4) กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าพร้อมความสมดุลทางเศรษฐกิจ/ สังคม สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและสามารถขยายผลสู่ชุมชน มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

3.4.1) พอประมาณกับภูมิสังคม สอดคล้องกับความต้องการ/ ความจำเป็นของ สถานศึกษาและคนในชุมชน เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม ความคึก ความเชื่อและ วิถีชีวิต

3.4.2) สมเหตุสมผล คือ มีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรมที่สอดคล้องกับ หลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบในการวางแผนการจัดกิจกรรม

3.4.3) มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยการวางแผนกิจกรรมได้คำนึงถึงความเสี่ยงในการดำเนิน โครงการ โดยมีข้อเสนอทางเลือก หากมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3.4.4) ส่งเสริมความรู้และคุณธรรมของผู้เข้าร่วม โดยต้องส่งเสริมความรู้ เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ส่งเสริมคุณธรรม เช่น ระเบียบวินัย สัมมาคารวะ ซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญูกตเวที ขยันหมั่นเพียร อุตุน สนใจใฝ่รู้ และจิตสำนึกในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม สรุปได้ว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนชีวิต ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่มีรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติคุณค่าชีวิต ส่งเสริมพัฒนาความสามารถของตนเองตาม ความถนัด ความสนใจให้เต็มศักยภาพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้ผู้เรียน รู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งประกอบด้วย

การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน คือ สถานศึกษามีแผนงานแนะแนว เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิต ผู้เรียนรู้จักการวางแผนชีวิตของตนเอง มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือ และนำผลการติดตามมาใช้ในการพัฒนา การจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

กิจกรรมนักเรียน คือ สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์) เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง ส่งเสริมการจัดตั้งชุมนุม/ ชมรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ วัฒนธรรม/ หลักคำสอนทางศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียน ติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียน และนำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนากิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมและนำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

4) ด้านการพัฒนาบุคลากร

4.1) องค์กรประกอบที่ 1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.1) มีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.2) ประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่

4.1.3) ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเสมอ

4.1.4) จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2) องค์กรประกอบที่ 2 การติดตามและขยายผล

4.2.1) ติดตามการดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริม การดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.2) นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.3) ขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิต และปฏิบัติการกิจหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปได้ว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะความชำนาญ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรให้ดีขึ้นทุกระดับ ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ส่งไปดูงานต่างประเทศ ร่วมสัมมนาทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพ และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย

การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดประชุม/ อบรม/ สัมมนา/ ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริม

ให้บุคลากรแสวงหาความรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคลากร

การติดตามและขยายผล คือ สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร และนำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนาการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตลอดจนขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิต และปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา
 - 1.3) ปฏิบัติตนตามหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
 - 1.4) เผยแพร่หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ครู
 - 2.1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน
 - 2.3) ปฏิบัติตนตามหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี
 - 2.4) เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) บุคลากรทางการศึกษา
 - 3.1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติ
 - 3.3) ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่าง
 - 3.4) เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) นักเรียน
 - 4.1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเรียน และการดำเนินชีวิต
 - 4.3) เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.4) ผู้ปกครอง/ กรรมการสถานศึกษา/ ชุมชน
 - 4.4.1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.4.2) ปฏิบัติตนตามหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.4.3) เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.4.4) ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานการขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ผลและความคาดหวัง สถานศึกษาที่ดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง เป็นระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรมีผลเป็นที่ประจักษ์ชัดโดยเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

1) ลักษณะของผู้บริหาร

1.1) มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและประพฤติดนเป็นแบบอย่างการมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง เช่น ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่หมกมุ่นอบายมุข ฯ

1.2) ใช้คุณธรรมเป็นหลักในการบริหาร เช่น บริหารตามหลักธรรมาภิบาล

1.3) วางแผนและกำกับการปฏิบัติตามแผนโดยอาศัยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เพื่อผล

4 มิติ

1.4) บริหารงานโดยเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างความรู้ รัก สามัคคี

1.5) ประสานงานกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประชาสัมพันธ์

2) ลักษณะของครู

2.1) มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและประพฤติดนเป็นแบบอย่างการมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง เช่น ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่หมกมุ่นอบายมุข ฯ

2.2) ปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกรายวิชาที่รับผิดชอบ

2.3) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เพื่อผล 4 มิติ

2.4) ปฏิบัติงานโดยเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างความรู้รักสามัคคี

2.5) มีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประชาสัมพันธ์

3) ลักษณะของบุคลากรทางการศึกษา

3.1) มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและประพฤติดนเป็นแบบอย่างการมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง เช่น ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่หมกมุ่นอบายมุข ฯ

3.2) ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เพื่อผล 4 มิติ

3.3) ปฏิบัติงานโดยเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างความรู้รักสามัคคี

3.4) มีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประชาสัมพันธ์

4) ลักษณะของผู้เรียน

4.1) มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและประพฤติดนเป็นแบบอย่างการมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง เช่น ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่หมกมุ่นอบายมุข ฯ

4.2) ปรับปรุงวิธีการเรียนและการทำงานให้สอดคล้องกับหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เพื่อผล 4 มิติ

4.3) เรียนรู้และทำงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมการสร้างความรู้รักสามัคคี

4.4) มีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประชาสัมพันธ์

5) ลักษณะของชุมชน

5.1) มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแบบอย่างการมีวิถีชีวิตพอเพียง เช่น ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่หมกมุ่นอบายมุข ฯ

5.2) ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

6.1) มีแหล่งการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2) สภาพแวดล้อมมีความสะอาด ร่มรื่นและเอื้อต่อการเรียนรู้

6.3) บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการรักษาดูแลและปรับปรุงสภาพแวดล้อม

6.4) มีสถานที่ให้บริการชุมชน

5. การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการด้านศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนและประชาชนคนไทยให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก จากวิกฤตปัญหาของชาติทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในอดีตที่ผ่านมา รัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 76 และมาตรา 83 (1) และกำหนดเป็นกลยุทธ์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 12 และอยู่ในยกร่างฉบับที่ 13 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดยมีขอบข่ายการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 4 ด้าน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

1) ด้านการบริหารจัดการ

2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้อที่ 5 ในจำนวน 8 ข้อ คือ อยู่อย่างพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัดกระจายทั่วประเทศ ตระหนักเห็นความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด ปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้กำหนดเป็นจุดเน้นที่สำคัญ โดยกำหนดในกลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา ซึ่งมีระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานระบุชัดเจน ในคำรับรองการปฏิบัติราชการ อีกทั้งนวัตกรรมการจัด

การศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-class Standard School) ได้กำหนดในสาระการเรียนรู้สู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล สาระการเรียนรู้โลกศึกษา (Global Education) คือ เรียนรู้ถิ่นฐาน สืบสานวิถีไทย มองไกลศึกษาโลก สืบโชคชะตามนุษย์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการประยุกต์หลักคิดจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญ นโยบายในการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) เป็นการปฏิรูปใน 4 ประเด็น ประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

จากการดำเนินการที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่าง การจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแบบอย่างในการขยายเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอื่น โดยความร่วมมือของโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และมูลนิธิสยามกัมมาจล ทำให้มีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างในปี 2550 จำนวน 135 โรงเรียน และปี 2552 จำนวน 1,126 โรงเรียน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 999 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ในปี 2554 เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงพระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนชาวไทย ทรงมีพระชนม์มายุครบ 84 พรรษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาสถานศึกษา ในสังกัดให้สามารถผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 9,999 แห่ง เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

เครือข่ายดำเนินงาน

- 1) กระทรวงศึกษาธิการ
- 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
- 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้กำหนดการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ การวางแผนขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา คือ มีโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในแผนปฏิบัติการประจำปี มีคำสั่งมอบหมายงานผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ด้านวิชาการ มีการส่งเสริมบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน คือ มีการส่งเสริมกิจกรรม โครงการ หรือนิทรรศการ มีการส่งเสริมการศึกษาวิจัยหรือินเทศเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ด้านอาคารสถานที่ คือ มีแหล่งการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงามสะอาดเรียบร้อย สงบ ร่มรื่นเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดใช้สถานที่อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด บุคลากรของสถานศึกษาและ

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดูแล ด้านงบประมาณ คือ มีการใช้งบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และมีการระดมทุนจากองค์กรหรือหน่วยงานหรือชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์ชุมชน คือ สถานศึกษามีแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมสังคมและเศรษฐกิจหรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสถานศึกษา ระดมทรัพยากรร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย

1.1) ด้านนโยบายและแผน

1.1.1) มีนโยบายน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี

1.1.2) ดำเนินการตามนโยบายและแบบแผนปฏิบัติงานประจำปีที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

1.1.3) ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนการปฏิบัติการประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1.1.4) นำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย แผนงาน โครงการขับเคลื่อนของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1.2) ด้านวิชาการ

1.2.1) มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.2.2) ดำเนินการตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.2.3) ติดตาม แผนงาน โครงการ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.2.4) นำผลการติดตามไปพัฒนาแผนงาน สงเคราะห์ ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

1.3) ด้านงบประมาณ

1.3.1) มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.2) ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.3) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณ ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษานำ ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.4) นำผลการติดตามมาพัฒนา ปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4) ด้านการบริหารทั่วไป

1.4.1) บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.2) ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่อย่างพอเพียงในสถานศึกษาชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2563: 29) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การวางแผนขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา คือ มีโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในแผนปฏิบัติราชการประจำปี มีคำสั่งมอบหมายงานผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ด้านวิชาการมีการส่งเสริมบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน คือ มีการส่งเสริมกิจกรรม โครงการหรือนิทรรศการ มีการส่งเสริมการศึกษาวิจัยหรือนิเทศเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ด้านอาคารสถานที่ คือ มีแหล่งการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงามสะอาด เรียบร้อย สงบร่มรื่นเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดใช้สถานที่อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดูแล ด้านงบประมาณ คือ มีการใช้งบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และมีการระดมทุนจากองค์กรหรือหน่วยงานหรือชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์ชุมชน คือ สถานศึกษามีแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจหรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสถานศึกษา ระดมทรัพยากรร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

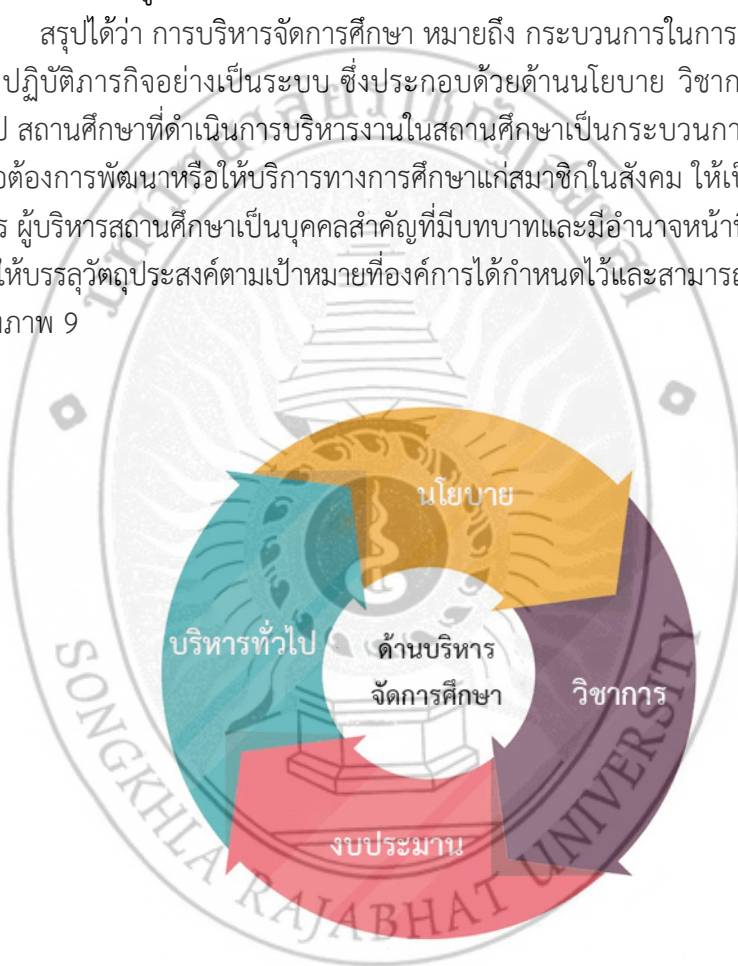
สมเดช สีแสง (2558: 15) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน อธิการบดีหรือผู้บริหารร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ละกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดการอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้เรียกว่า ภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

สุนทร จงเพียร (2556: 28) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การบริหารงานด้วยความประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยผู้อื่นที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นการดำเนินการ

ร่วมกับบุคคลอื่น หรือดำเนินผ่านบุคคลอื่น เพื่อบริหารจัดการองค์กร เป้าหมายของการบริหารจัดการ ต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสังคมหรือชุมชน สังคม และประเทศ

ปิยะนุช ประมาโส (2554: 60) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง ระบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจึงควรเริ่มจากการจัดระบบข้อมูล เพื่อเป็นการพัฒนาโรงเรียน กำหนดความต้องการที่แท้จริง นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ ลงมือปฏิบัติ ตามแผนยุทธศาสตร์โดยเน้นผลที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล เพื่อเผยแพร่ ข่าวสารให้เกิดความภาคภูมิใจ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหาร สถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยด้านนโยบาย วิชาการ งบประมาณ และบริหารทั่วไป สถานศึกษาที่ดำเนินการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มผู้บริหารเพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ สถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้และสามารถบริการทางการศึกษา แก่สังคม ดังภาพ 9

ภาพ 9 องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษา

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2563)

2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีร่องรอยที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียน

การสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีผลงานนักเรียนปรากฏเห็น ประจักษ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสื่อ และ แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน มีการผลิตสื่อใช้เองในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุน การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเผยแพร่สื่อหรือแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของ เศรษฐกิจของสถานศึกษาสู่ชุมชน มีการค้นหาหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาสู่ชุมชน ด้านผู้เรียนมีความรู้ และปฏิบัติตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนร้อยละ 50 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 25 มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนร้อยละ 25 สามารถ เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเมินผล คือ ประเมินผลครบทุกสาระรายวิชา ภาควิชา ที่เปิดสอน และผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

2.1) ด้านหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1) มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น

2.1.2) มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.1.3) มีการศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วย การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2) ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

2.2.1) มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทุกระดับชั้น

2.2.2) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.2.3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.2.4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1) จัดทำ ผลิต เผยแพร่สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

2.3.2) จัดทำ พัฒนา เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา

2.4) ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

2.4.1) จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.2) ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.3) รายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.4) จัดแสดง เผยแพร่ ประกวดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

ทักษกร กรุณวงศ์ (2558: 24) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สื่อและแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีความรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของการวัดผลและประเมินผล

ศรีชล ร้ายโพรี (2558: 33) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้ เข้าใจหลักการ วิธีการของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงวัด และประเมินผลการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านอย่างต่อเนื่อง

สุนทร จงเพียร (2556: 28) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมือง และเป็นพลโลก ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

พินิจ อูไรรักษ์ (2553: 22) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ส่งเสริมการคิดการจัดการหาเหตุผลในการตอบปัญหา โดยผสมผสานองค์ความรู้แบบสหวิทยาการและการศึกษาจากสถานการณ์จริง

สรุปได้ว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ด้านหน่วยการเรียนรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งเสริมผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้ เข้าใจหลักการ วิธีการของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมือง และเป็นพลโลก ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต ดังภาพ 10

ภาพ 10 องค์ประกอบของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2563)

3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักศักยภาพของตนเอง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมแนะแนวการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมส่งเสริมการปรับปรุง หรือพัฒนา การศึกษาการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านกิจกรรมนักเรียน ลูกเสือ หรือ เนตรนารีหรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อร่วมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน จัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อได้ผลกิจกรรมมีความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านโครงการมีการส่งเสริมผู้เรียนจัดทำโครงการเรียนรู้ตาม ภูมิสังคมอย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่นักเรียนจัดทำมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษา และชุมชนด้านเศรษฐกิจ หรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อม หรือ วัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่นักเรียนจัดทำมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมหรือหลักคำสอนของศาสนาประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่นักเรียนจัดทำมีการทำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเผยแพร่และขยายผล ต่อชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดตั้งชุมนุม หรือชุมนุม หรือชมรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลสอดคล้องกับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมที่เน้นจิตอาสาหรือจิตสาธารณะตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลกิจกรรมชุมนุม หรือชมรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

3.1) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.1.1) มีกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.2) จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.3) มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา หรือพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.4) ติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.5) นำผลการติดตามมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2) ด้านกิจกรรมนักเรียน

3.2.1) มีแผน โครงการ กิจกรรม ส่งเสริมผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง

3.2.2) จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.4) มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.5) ติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.6) นำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3) ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.3.1) มีแผนงาน โครงการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ หรือสังคม หรือสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.3) ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของผู้เรียน เพื่อบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.4) นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของผู้เรียน เพื่อบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4) กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ/สังคม สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและสามารถขยายผลสู่ชุมชน มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

3.4.1) พอประมาณกับภูมิสังคม สอดคล้องกับความต้องการ/ความจำเป็นของสถานศึกษาและคนในชุมชน เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม ความคึก ความเชื่อและวิถีชีวิต

3.4.2) สมเหตุสมผล คือ มีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบอบในการวางแผนการจัดกิจกรรม

3.4.3) มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยการวางแผนกิจกรรมได้คำนึงถึงความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ โดยมีข้อเสนอทางเลือกหากมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3.4.4) ส่งเสริมความรู้และคุณธรรมของผู้เข้าร่วม โดยต้องส่งเสริมความรู้รอบรู้ เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ส่งเสริมคุณธรรม เช่น ระเบียบวินัย สัมมาคารวะ ซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญู กตเวทิตะ ขยันหมั่นเพียร อดทน สนใจใฝ่รู้ และจิตสำนึกในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ศรีชล ร้ายไพบร์ (2558: 34) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล มีคุณธรรม จริยธรรมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมในด้านของการปฏิบัติตน ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการวางพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนจะได้นำไปใช้และนำไปปฏิบัติได้อย่างมีทักษะและถูกต้อง ซึ่งกิจกรรมนั้นจะต้องสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เบญจมาพร โยภเกณท์ (2558: 62) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจ โดยการอบรมให้ความรู้ หรือปฐมนิเทศนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผน และโครงการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องกำกับติดตาม ตรวจสอบ นิเทศ การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

สมหมาย กรดเต็ม (2554: 7) ได้กล่าวว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประสบการณ์ ฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน มุ่งเน้นกิจกรรมผู้เรียนให้รู้จักการวางแผนชีวิตด้วยตนเอง กิจกรรมฝึกทักษะในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมชุมนุม/ ชมรม ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และปฏิบัติภารกิจกิจการงาน

จินตกานท์ เสานอก (2554: 20) ได้กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัด ความสนใจให้เต็มศักยภาพ

พินิจ อุไรรักษ์ (2553: 20) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง แนวทางที่เอื้อต่อการส่งเสริมผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ สามารถดำเนินการในลักษณะบูรณาการสาระทางวิชาการ และสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยเพิ่มทักษะการคิด ทักษะการทำงาน คุณลักษณะการใฝ่รู้ ซึ่งครูผู้จัดสามารถจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด และความสนใจ

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนชีวิตด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่มีรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติคุณค่าชีวิต ส่งเสริมพัฒนาความสามารถของตนเอง ตามความถนัด ความสนใจให้เต็มศักยภาพปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังภาพ 11

ภาพ 11 องค์ประกอบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2563)

4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการสร้างความรู้ความตระหนัก และเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดประชุมอบรมสัมมนา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สสำรวจความต้องการหรือความจำเป็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่พัฒนาตนเองบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษานำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นระยะ

ด้านการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ บุคลากรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้จ่ายให้มีความสมดุลพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง บุคลากรมีจิตสำนึกด้านจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และบุคลากรมีการดำเนินชีวิตตามวิถีไทยหรือวัฒนธรรมไทย และบุคลากรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2563)

4.1) ด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.1) มีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.2) ประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ช่วยส่งเสริม การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่

4.1.3) ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเสมอ

4.1.4) จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2) ด้านการติดตามและขยายผล

4.2.1) ติดตามการดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนิน ชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.2) นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.3) ขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิต และปฏิบัติการกิจหน้าที่ของ บุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3) ลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

4.3.1) ผู้บริหารสถานศึกษา

(1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหาร

จัดการสถานศึกษา

(3) ปฏิบัติตนตามหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็น แบบอย่างที่ดี

(4) เผยแพร่หลักการแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.2) ครู

(1) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(2) นำหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัด การเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน

(3) ปฏิบัติตนตามหลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็น แบบอย่างที่ดี

(4) เผยแพร่หลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.3) บุคลากรทางการศึกษา

- (1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติ
- (3) ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่าง
- (4) เผยแพร่หลักการ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.4) นักเรียน

- (1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) นำหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเรียน

และดำเนินชีวิต

- (3) เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.5) ผู้ปกครอง/ กรรมการสถานศึกษา/ ชุมชน

- (1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) ปฏิบัติตนตามหลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (3) เผยแพร่หลักการ แนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (4) ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ทักษกร กรุณวงศ์ (2558: 24) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การสร้างความตระหนักและความเข้าใจ ในเรื่องเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สกาวัฒน์ นิลเพชรพลอย (2554: 14) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะความชำนาญ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร

รัตนา พลฤกษ์วัน (2553: 19) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคลากรได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะความสามารถ อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างให้มีเจตคติที่ดี ด้วยวิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความก้าวหน้าในอาชีพ

ปิ่นทิรา จันทหลวง (2553: 10) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนทักษะความรู้ ความสามารถให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กร ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพที่มีคุณภาพกับหน่วยงาน

ธัญญาพันธ์ สิทธิพงษ์ (2553: 10) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะ ความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเพิ่มประสิทธิภาพบุคคลทำได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ส่งไปดูงานต่างประเทศ ร่วมสัมมนาทั้งใน และนอกสถานที่ ตลอดจนเรียนรู้ด้วยตนเองจากเทคโนโลยีที่เปิดกว้าง ฯลฯ เพื่อบุคลากรนั้น ๆ จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

อดุลย์ ศรีรักรักษ์ (2552: 14) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง ขั้นตอน ที่วางไว้ เพื่อดำเนินการให้บุคคลในองค์กรได้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพในการทำงาน

สุภัทสร เสน่หา (2552: 16) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กิจกรรม ที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ รวมทั้งปรับปรุงเจตคติและเทคนิคต่าง ๆ อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผล หรือบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

พรชัย พูลเพิ่ม (2552: 16) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง วิธีการ หรือกระบวนการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์กรเพื่อเพิ่มพูนให้ บุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์กรเกิดความรู้ความสามารถ และเกิดทักษะในการทำงาน

ฐราณี ทยิต (2551: 13) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการ หรือกรรมวิธีต่าง ๆ ที่หน่วยงานนำมาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญตลอดจนความรู้สึกรักงานที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ

ภัทรารรณ ศรีโพธิ์น้อย (2551: 34) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการเสริมสร้าง และเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ เพื่อให้บุคคลของ องค์กร สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ตลอดทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน รวมทั้งตัวบุคคลที่พร้อมจะก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น อันจะส่งผลให้งานขององค์กรหรือหน่วยงาน ที่ปฏิบัติอยู่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงขึ้น

Castetter (1996 อ้างในถึง ภัทรารรณ ศรีโพธิ์น้อย, 2551: 34) ได้ให้ความหมาย ของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว เพื่อปรับปรุงและ เพิ่มพูนความสามารถ ทศนคติ ทักษะ และความรู้ของบุคลากร

Diane and Sall (1989 อ้างในถึง อดุลย์ ศรีรักรักษ์, 2552: 14) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การให้ความรู้และประสบการณ์ด้านอารมณ์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายใน ที่มองไม่เห็น และพฤติกรรมภายนอกเป็นการกระทำที่มองเห็นได้ ทำให้บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมทั้งภายนอกและภายในไปในทางที่ดี

Flippo (1984 อ้างถึงใน ภัทรารรณ ศรีโพธิ์น้อย, 2551: 34) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การเพิ่มทักษะด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

James (1970 อ้างในถึง มหินทร์ จีระจิตต์, 2551: 9) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา บุคลากร โดยสรุปดังนี้

- (1) การพัฒนาบุคลากรในองค์กรทั่วไป มาจากประสบการณ์ที่เกิดจากการทำงาน
- (2) การกำหนดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน การกำหนดสิทธิอำนาจ
- (3) ความรับผิดชอบในการจัดการเหมาะสมได้สัดส่วน มีข้อมูลป้อนกลับที่ดีทำให้ ผู้ปฏิบัติงานรู้ว่าปฏิบัติงานได้ดีเพียงใด เป็นเครื่องมือการพัฒนาที่ดีที่สุด
- (4) การพัฒนาบุคลากรในองค์กรจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคลากรในองค์กรต้องการที่จะ ควบคุมพฤติกรรม หรือปฏิบัติงานด้วยตนเองให้เป็นไปตามมาตรฐานของการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้
- (5) กิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้น เพื่อพัฒนาต้องมุ่งอยู่ในงานของบุคลากรเป็นสำคัญ

(6) การพัฒนาบุคลากรไม่ใช่การกำหนดให้คนมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่อำนวยความสะดวกให้บุคลากรในองค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้

(7) การพัฒนาบุคลากรในองค์กรจะเกิดขึ้น เพื่อการพัฒนานั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการในชีวิตและศักยภาพของตน มิฉะนั้นการพัฒนายังจะไม่เกิดขึ้น

(8) วิธีการหรือเครื่องมือสำหรับการพัฒนา ไม่สำคัญเท่าได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารอย่างเต็มที่

(9) การศึกษาอย่างต่อเนื่องเหมาะสม สามารถสร้างประสบการณ์เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ง่ายต่อการประยุกต์ใช้

(10) ต้องเข้าใจว่าการพัฒนาบุคลากรในองค์กรไม่มีวิธีการใดที่เป็นยาวิเศษสำหรับการพัฒนาความสามารถของคน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากร ให้มีความรู้ ความสามารถมีทักษะความชำนาญ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรให้ดีขึ้นทุกระดับ ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ส่งไปดูงานต่างประเทศ ร่วมสัมมนา ทั้งในและนอกสถานที่ ซึ่งประกอบด้วยด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การติดตามและขยายผล เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพ และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ดังภาพ 12

ภาพ 12 องค์ประกอบของการพัฒนาบุคลากร

ที่มา: ปรับปรุงจาก ศรุติพงษ์ ภูวชูวรานนท์ (2562: 31)

5.1 เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

5.1.1 การบริหารสถานศึกษา

จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) ด้านการวางแผน
- 2) ด้านวิชาการ
- 3) ด้านงบประมาณ
- 4) ด้านอาคารสถานที่
- 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

เช่น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง สร้างวัฒนธรรมองค์กร ใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียง ปลูกฝังให้เป็นวิถีชีวิต และชุมชนสัมพันธ์

5.1.2 การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับโดยเริ่มให้เกิดการเรียนรู้ระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ ซึ่งแนวทางในการจัดทำประกอบด้วย

- 1) การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) ผู้เรียนมีความรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) การวัดผลและการประเมินผล

เช่น การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี (รายวิชาพื้นฐาน) จัดจำหน่าย/แผนการเรียนรู้อ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำสื่อ/แหล่งเรียนรู้ จัดทำเครื่องมือวัด/ประเมินผล และเกณฑ์การผ่านช่วงชั้น

5.1.3 มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ครูสามารถสอดแทรก สาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียนและการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง มีความเชื่อมั่นเห็นประโยชน์และสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละชั้นปี (ช่วงชั้นที่ 1-ช่วงชั้นที่ 4) ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)

ประถมศึกษาปีที่ 1 รู้จักช่วยเหลือตนเองและใช้ทรัพยากรที่มีค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยความประหยัดมีคุณธรรม รู้จักการอดออม มีน้ำใจ แบ่งปันสิ่งของที่มีให้กับผู้อื่น

ประถมศึกษาปีที่ 2 มีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น มีวินัยในการใช้จ่าย รู้จักการทำสมุดบันทึกรายรับ-รายจ่าย เพื่อเป็นผลดีต่อการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการอดออม

ประถมศึกษาปีที่ 3 รู้จักช่วยเหลือครอบครัวและชุมชน รู้จักการเลือกใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า วิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย ของตนเอง รู้จักเสียสละแบ่งปันทรัพยากรที่มีเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม และปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข

ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6)

ประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าใจหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และรู้จักวางแผนการใช้จ่าย สามารถเข้าใจสภาพรายรับ-รายจ่ายของตนเองและวางแผนการใช้จ่ายตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง และมีเจตคติและค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักพึ่งตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักประหยัดและอดออม เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและรู้จักเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประถมศึกษาปีที่ 5 รู้เข้าใจ ปฏิบัติตนและสามารถพัฒนาตนเองและครอบครัวให้ดำเนินชีวิตตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นในเรื่องเกี่ยวกับการเข้าใจสภาพรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว รู้จักวางแผนการใช้จ่ายวิเคราะห์การใช้ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในชุมชนใกล้ตัวให้ลุ่มลึกขึ้นกว่าชั้นประถมศึกษาที่ 4 รวมทั้งสภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเจตคติและค่านิยมในการดำรงตน ตามวิถีประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น มีนิสัยในการเน้นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ประถมศึกษาปีที่ 6 ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวโรงเรียน และชุมชนเข้าใจระบบและวิธีการดำเนินงานขององค์กรในชุมชนตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงวิเคราะห์ วางแผนและจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพรวบรวมองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3)

มัธยมศึกษาปีที่ 1 รู้และเข้าใจประวัติความเป็นมา ความหมาย หลักแนวคิด และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำหลักการและแนวคิดพอเพียงไปใช้ในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ โดยเน้นทักษะการแสวงหาความรู้ โดยการสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศ ทักษะกระบวนการกลุ่ม ฝึกฝนความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

มัธยมศึกษาปีที่ 2 สืบค้นและวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมบนพื้นฐานของหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้ เข้าใจ และวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสามารถนำหลักการและแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และพัฒนาสังคม ทางด้านต่าง ๆ บนพื้นฐาน

ของหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างสมดุลและรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม รักท้องถิ่นและประเทศชาติ

มัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าใจแนวทางพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาชุมชนด้านสังคมเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อให้เห็นแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการกลุ่มในการทำงานร่วมกับชุมชนมีเจตคติและค่านิยมที่ดีตามกระบวนการประชาธิปไตย และความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6)

มัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดทำโครงการเพื่อสืบค้นความรู้ได้ด้วยตนเอง ฝึกฝนทักษะกระบวนการกลุ่มโดยใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ ความรอบคอบ ระมัดระวัง และคุณธรรม มาเป็นรากฐานของการทำโครงการ ซึ่งเป็นการฝึกฝนตนเองในการดำเนินชีวิต เข้าใจและวิเคราะห์ การบริหารจัดการองค์การวิสาหกิจชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตระหนักในความสำคัญ และสามารถนำแนวทางการบริหารจัดการ องค์การวิสาหกิจชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

มัธยมศึกษาปีที่ 5 เข้าใจและวิเคราะห์การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ

มัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าใจและวิเคราะห์การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุล เพื่อให้มนุษย์มีเจตคติและค่านิยมที่ดีในการดำเนินชีวิตภายใต้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ทั้งอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งภูมิปัญญาของมนุษยชาติเพื่อนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล

ระดับการศึกษานอกโรงเรียน

เข้าใจและสามารถจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

5.1.4 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ส่งเสริมให้มีการบูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ดังนี้

- 1) กิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ให้บริการแนะแนว และมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ จัดทำโครงการ และกิจกรรมชมรม ชุมนุมต่าง ๆ
- 3) กิจกรรมเพื่อสังคม/ จิตสาธารณะ เน้นการมีส่วนร่วม การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน

ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2553: 109-110) ได้กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและสนใจ

5.1.5 การพัฒนาบุคลากร

กำหนดให้มีการพัฒนาบุคลากรทุกระดับในหน่วยงานและสถานศึกษาเกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริโดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจและมีความตระหนักในเรื่องเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.6 ภาพความสำเร็จ

- 1) สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาจัดการศึกษา และดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/ สังคม
- 2) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) นักเรียนมีความรู้ ทักษะ ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างพอเพียง ผู้ปกครอง ชุมชน ดำเนินชีวิตและมีการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในโรงเรียน

5.2.1 การบริหารจัดการโดยการกำหนดเป็นนโยบาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

- 1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ และแผนปฏิบัติการ
- 2) งานวิชาการ งบประมาณ บุคคล บริหารทั่วไป และชุมชนสัมพันธ์
- 3) นำหลักการทรงงานมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา
- 4) เน้นการบริหารทรัพยากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมรู้จักสามัคคี ไม่ประมาท

5.2.2 หลักสูตรการเรียนการสอน

สอนวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐาน ส 3.1 คือ ความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้ได้ จัดทำรายวิชาเพิ่มเติม/หลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการโดยใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์เพื่อกำหนดรายวิชา การเรียนการสอน โดยจัดทำแผนการเรียนรู้ หรือสื่อการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ ด้วยการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

5.2.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โดยลักษณะของกิจกรรม ประกอบด้วย การต่อยอดหรือพัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับภูมิสังคม/บริบท ดำเนินการหลักโดยผู้เรียน ด้วยความสมัครใจโดยมีครูช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้หลักคิด/หลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักวิชาการอย่างสมเหตุสมผล มีการวางแผนอย่างรอบคอบ คำนึงถึงความเสี่ยงต่าง ๆ และส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม ตัวอย่างเช่น มีวินัยในการใช้จ่าย ประหยัด/การออม พึ่งตนเองในการผลิตหรือสร้างรายได้ เห็นค่าการอยู่ร่วมกันในสังคม ช่วยเหลือสังคม/ชุมชน รักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบสานวัฒนธรรม/ประเพณีไทย ส่งเสริมการปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา และร่วมสร้างความสามัคคี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และการปลูกฝังเสริมสร้างให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

1) มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและตระหนักในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเห็นประโยชน์ และความสำคัญในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

2) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1) มีศักยภาพและทางเลือกในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพเพื่อให้พึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง

2.2) อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข รู้รักสามัคคี แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2.3) ใช้ ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน สืบสานวัฒนธรรม ศิลปะ ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ภูมิใจในความเป็นไทย

3) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1) รู้จักประมาณตน รู้จักศักยภาพของตน ใช้ชีวิตบนพื้นฐานความเป็นจริง อย่างเป็นเหตุเป็นผล

3.2) ดำเนินชีวิตโดยใช้สติปัญญา ความรอบรู้ ความรอบคอบ ไม่ประมาท

3.3) มีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่ทำชั่ว สัมผัสความดี มีวินัยและความรับผิดชอบ

5.3 แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการพัฒนา หรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตร

แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการพัฒนา หรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตร ตามขั้นตอนดังนี้

5.3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรตามขั้นตอนดังนี้

1) สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

2) กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำสาระการเรียนรู้หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

5.3.2 การจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน ดังนี้

1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวันและเชื่อมโยงสู่ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

2) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ หน่วยงาน และทั้งการศึกษา รายบุคคลและเป็นกลุ่ม

3) จัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

3.1) ความรู้ (Knowledge)

3.2) ทักษะ กระบวนการ (Process)

3.3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

5.3.3 การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังหล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

1) จัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เน้นความร่วมมือร่วมใจใช้สอยเป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย

2) กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษาที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติกฎ กติกา ของสังคมร่วมกัน เช่น การเข้าคิว การรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน เป็นต้น

3) ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศ ด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การปฏิบัติกิจทางศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปันการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฯลฯ

4) ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการการจัดการแข่งขัน การหาความรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีและอื่น ๆ

5) ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

6) การจัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

6.1) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

6.1.1) ผู้เรียนใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

6.1.2) ผู้เรียนรู้จักการออม มีวินัยในการใช้จ่าย

6.1.3) ผู้เรียนสามารถบอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเอง

และครอบครัว เช่น รายรับ-รายจ่ายของตนเอง

6.1.4) ผู้เรียนวิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง และสามารถวางแผน

การใช้จ่ายเงิน

6.2) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

6.2.1) ผู้เรียนสามารถระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

บริการ

6.2.2) ผู้เรียนรู้สิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค

ฐานะผู้บริโภค

6.2.3) ผู้เรียนสามารถอธิบายและประยุกต์หลักการเศรษฐกิจ

พอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

6.2.4) ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน เช่น การประหยัดพลังงาน-ค่าใช้จ่ายในบ้าน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.2.5) ผู้เรียนรู้วิธีใช้และประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.3) ชั้นมัธยมปีที่ 1-3

6.3.1) ผู้เรียนสามารถอธิบายความเป็นมา หลักการ ความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย รวมทั้งประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต

6.3.2) ผู้เรียนสามารถเสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.3.3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจ

6.3.4) ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์

6.4) ชั้นมัธยมปีที่ 4-6

6.4.1) ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เช่น การพัฒนาประเทศในภาคเกษตร อุตสาหกรรมการค้าและการบริการ

6.4.2) ผู้เรียนประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว

6.4.3) ผู้เรียนสามารถสำรวจวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา กำหนดแนวทางแก้ไขการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.4 ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถนำแนวคิดและหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

5.4.1 วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกกระดับ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

5.4.2 วิสัยทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.4.3 นโยบายหลัก 4 ประการ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดและในกำกับร่วมประสานความร่วมมือระหว่างกันในการดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและกำหนดแผนการดำเนินงานหลักไว้ 4 ประการ ได้แก่

- 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากรเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ
- 2) การนำสู่การปฏิบัติโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการในสถานศึกษา
- 3) การประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย โดยการจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาก
- 4) การติดตามประเมินผล โดยการพัฒนาตัวชี้วัดความพอเพียงของสถานศึกษา การติดตามผลงานในพื้นที่ การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน การประเมินผล นักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่รับบริการ ตลอดจนเชื่อมโยงผลงานของครู/ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จกับการประเมินวิทยฐานะ

5.4.4 ยุทธศาสตร์และแนวทางการขับเคลื่อน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแนวทางการขับเคลื่อน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยแนวทางการนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา
- 2) จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับ โดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ระดับบุคคล และครอบครัวรู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ
- 3) จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร แนวทางการขับเคลื่อน

- 1) อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย แนวทางการขับเคลื่อน

1) ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 1:10 แห่ง ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

2) ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสานการดำเนินงานของเครือข่าย

3) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แนวทางการขับเคลื่อน

1) เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาโดยจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ

2) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล แนวทางการขับเคลื่อนในการติดตามและประเมินผล เพื่อทราบการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการพัฒนาเครือข่าย โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

1) จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวม ระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

2) กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือและคู่มือในการติดตามและประเมินผล

3) ดำเนินการติดตามประเมินผลและรายงานผล

วรณูช ปานคุ้ม (2560: 46) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางคือ ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและกระบวนการจัดการให้สอดคล้องตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติม หรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ในด้านการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางคือ บูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์และการปฏิบัติจริงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน โดยจะต้องมีความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute) นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทาง คือ ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติม หรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีระดับสภาพการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามนโยบาย การขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีขอบข่ายการขับเคลื่อน สู่สถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้าน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ดังภาพ 13

ภาพ 13 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2563)

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ประวัติความเป็นมา

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2553 สืบเนื่องจากที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 37 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษา เมื่อคราวประชุมวันที่ 17 สิงหาคม 2553 ได้ประกาศเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต และเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 เขต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ (นราธิวาส ปัตตานี และยะลา) มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด จำนวน 46 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 17 แห่ง จังหวัดปัตตานี จำนวน 17 แห่ง และจังหวัดยะลา จำนวน 12 แห่ง

ตาราง 1 จำนวนสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

สังกัด	จำนวน (แห่ง)
สถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการทั้งหมด	46

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานราธิวาส (2564)

ตาราง 2 จำนวนบุคลากรในเขตพื้นที่บริการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

สังกัด	จำนวน (คน)
สถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการทั้งหมด	2,782

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานราธิวาส (2564)

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งลักษณะของสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามจำนวนนักเรียน ประกอบด้วย 4 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก

- 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนจำนวน 1-499 คน
- 2) สถานศึกษาขนาดกลาง มีนักเรียนจำนวน 500-1,499 คน
- 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 1,500-2,499 คน
- 4) สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป

ทั้งนี้ในปีการศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้ปรับเปลี่ยนเกณฑ์การแบ่งขนาดสถานศึกษา จึงส่งผลให้ไม่มีสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีหน้าที่รับผิดชอบสถานศึกษาระดับมัธยมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส รวมทั้งหมด 46 แห่ง

2. ทิศทางการจัดการศึกษา

2.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

2.1.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานราธิวาส (2564) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษายะลา (2564) ได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ ส่งเสริมการจัดการศึกษาได้มาตรฐานสากล โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความเป็นไทยในสังคมพหุวัฒนธรรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี (2564) ได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ คือ จัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานบนพื้นฐานความเป็นไทยในสังคมพหุวัฒนธรรม

2.1.2 พันธกิจ (Mission)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานราธิวาส (2564) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษายะลา (2564) ได้ดำเนินการกำหนดพันธกิจร่วมกัน คือ

- 1) พัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ และคุณลักษณะตามมาตรฐานสากล
- 2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ
- 4) สร้างโอกาส ความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- 5) พัฒนาการบริหารจัดการแบบบูรณาการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี (2564) ได้ดำเนินการกำหนดพันธกิจ คือ

- 1) จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2) พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความสามารถ ความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการจัดการแข่งขัน
- 3) พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้สังคม พหุวัฒนธรรม
- 4) สร้างโอกาส ความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- 5) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พร้อมอาชีพ
- 6) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs)
- 7) พัฒนาการบริหารจัดการแบบบูรณาการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1.3 เป้าประสงค์ (Goal)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี (2564) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา (2564) ได้ดำเนินการกำหนดเป้าประสงค์ร่วมกัน คือ

- 1) ผู้เรียนมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยให้มีความรู้ ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ และคุณลักษณะตามมาตรฐานสากล
- 2) ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ
- 4) ผู้เรียนได้รับโอกาส ความเสมอภาคและเข้าถึง การรับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาบริหารจัดการโดยสร้างเครือข่าย บูรณาการกับทุกภาคส่วน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี (2564) ได้ดำเนินการกำหนดเป้าประสงค์ คือ

- 1) ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อ บ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง และเป็นพลเมืองดี
- 2) ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์นวัตกรรม และมีความสามารถในการแข่งขัน

- ที่ 21
- ทั่วถึงและเท่าเทียม
- วิชาชีพ
- เศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษ
 - 4) ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและการบริการทางการศึกษาอย่าง
 - 5) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน
 - 6) สถานศึกษาทุกแห่งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้บนพื้นฐานหลักปรัชญาของ
 - 7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษา

2.2 อำนาจหน้าที่

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
- 2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
- 3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
- 5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 7) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
- 9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและ คณะทำงานด้านการศึกษา

11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

12) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ ที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ กลุ่มต่าง ๆ ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัด ชายแดนใต้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส, 2564)

- 1) กลุ่มอำนวยการ
- 2) กลุ่มนโยบายและแผน
- 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
- 5) กลุ่มบริหารงานบุคคล
- 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 7) กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- 8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- 9) หน่วยตรวจสอบภายใน
- 10) กลุ่มกฎหมายและคดี

3. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งเกณฑ์การประเมินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษากระทรวง ศึกษาธิการ ดังตาราง 3

ตาราง 3 เกณฑ์การประเมินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบ ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. บุคลากร					
1.1. ผู้บริหาร	มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง	ตามระดับ 1 และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา	ตามระดับ 2 และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาและมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	ตามระดับ 3 และขยายผล การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษาเช่น ชุมชนสถานศึกษาอื่น ๆ	ตามระดับ 4 และชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกมีคุณค่ายอมรับและให้ความร่วมมือ ในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษา
1.2 ครู	ร้อยละ 25 ของจำนวนครูในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจมีสื่อและ/หรือนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและอธิบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง	ตามระดับ 1 และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่รับผิดชอบจนถึงผลและครูใช้และ/หรือนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จนเห็นผล	ตามระดับ 2 และครูถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนครูในสถานศึกษาจนมีครูทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเห็นผล	ตามระดับ 3 และมีครูแกนนำนำบทเรียนความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการถอดบทเรียนของตนมาจัดทำเป็นสื่อขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษาจนเห็นผล	ตามระดับ 4 และครูมากกว่าครึ่งหนึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและครูในสถานศึกษาร่วมมือในการขยายผลการขับเคลื่อนสู่ภายนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอครูนำสื่อและ/หรือนวัตกรรมที่พัฒนาตามระดับ 4 มาใช้ขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษาจนเห็นผล

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1.3 นักเรียน	แกนนำที่มีความรู้ความเข้าใจและอธิบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง	ตามระดับหนึ่งและนักเรียนแกนนำเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเห็นผลเห็นคุณค่าและเกิดศรัทธา	ตามระดับ 2 และนักเรียนแกนนำมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาจนมีนักเรียนที่มีคุณสมบัติอยู่อย่างพอเพียงจำนวนเพิ่มขึ้น	ตามระดับ 3 และนักเรียนแกนนำมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษาและนักเรียนแกนนำได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	ตามระดับ 4 และนักเรียนแกนนำเป็นหลักในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษาและ/หรือจะกิจกรรมขยายผลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษา
1.4 คณะกรรมการสถานศึกษา	รับรู้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ตามระดับ 1 และมีความสนใจและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ตามระดับ 2 และเห็นคุณค่าและศรัทธาในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ตามระดับ 3 และสนับสนุนกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาจนเห็นผล	ตามระดับ 4 และสนับสนุนกิจกรรมการขยายผล การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกจะเห็นผล

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ						
2.1	อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม	มีผู้รับผิดชอบการใช้ บำรุง ดูแลรักษา อาคารสถานที่ และจัดการสภาพแวดล้อม สำหรับการเรียนรู้อย่างเหมาะสม	ตามระดับ 1 และมีแผนงาน/โครงการ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบในการปรับใช้ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตามระดับ 2 และมีศูนย์รวม ข้อมูลการขับเคลื่อน และมีแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้/ฐานกิจกรรมการเรียนรู้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตามระดับ 3 และครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ เสือต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตามระดับ 4 และชุมชนหรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการดูแลรักษา และพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
2.2	แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้และ/หรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียง	มีแหล่งเรียนรู้หรือฐานการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียง ภายใน และ/หรือภายนอกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับ ภูมิสังคมของสถานศึกษา และมีการจัดการอย่างพอเพียง	ตามระดับ 1 และมีสื่อประกอบการเรียนรู้ประจำ แหล่ง/ฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถสื่อความหมายได้ถูกต้อง	ตามระดับ 2 และมีวิทยากร รับผิดชอบฐานการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถอธิบายความได้อย่างถูกต้องชัดเจน และมีแผนการจัดการเรียนรู้ของแหล่ง/ฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	ตามระดับ 3 และบุคลากร ในสถานศึกษาสามารถ เป็นวิทยากรอธิบายการใช้ ประโยชน์จากแหล่ง/ฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียง ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	ตามระดับ 4 และมีการ ประเมินผลการใช้แหล่ง/ ฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปประ ธรรม และมีการพัฒนา แหล่ง/ฐาน/กิจกรรม การเรียนรู้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
3. ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก						
3.1 ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผล การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	มีเครือข่ายการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตามระดับ 1 และมีประสบการณ์ในการรับสถานศึกษาอื่นมาศึกษาดูงาน	ตามระดับ 2 และสามารถบริหารจัดการเพื่อรองรับการขอศึกษาดูงานจากสถานศึกษาอื่นโดยไม่กระทบภารกิจหลักของสถานศึกษา	ตามระดับ 3 และเป็นสถานศึกษาแกนนำของเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตามระดับ 4 และสามารถเป็นที่เลี้ยงในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงได้อย่างน้อย 1 แห่ง	
3.2 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่สังกัดและ/หรือหน่วยงานภายนอก (ภาครัฐ ภาคเอกชน และ ชุมชน)	มีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่าง ๆ	ตามระดับ 1 และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้และ/หรือรับการสนับสนุนเพื่อการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตามระดับ 2 และสามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	ตามระดับ 3 และได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่หน่วยงานภายนอก	ตามระดับ 4 และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จนสามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้แก่สถานศึกษาพอเพียงได้อย่างน้อย 1 แห่ง	

4. ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ในปี 2564

กลยุทธ์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

- 1) โครงการนิเทศ ติดตาม พัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน
- 2) โครงการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1) โครงการ งานมหกรรมความสามารถทางศิลปหัตถกรรมวิชาการและความสามารถของนักเรียนปีการศึกษา 2564

- 2) โครงการ งานชุมนุมลูกเสือจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งที่ 14 ฐานเรียนรู้ทักษะชีวิต
- 3) โครงการ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) โครงการ ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้สู่ไทยแลนด์ 4.0

5) โครงการ การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการนำผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ไปใช้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6) โครงการ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ในชั้นเรียนด้วยนวัตกรรม I-PROFLER สู่ไทยแลนด์ 4.0

7) โครงการ พัฒนาศักยภาพด้วยระบบนิเทศออนไลน์

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

- 1) โครงการ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2) โครงการ ประชุมปฏิบัติการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการครูผู้ช่วย

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

- 1) โครงการ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)
- 2) โครงการ แก้ปัญหาประชากรวัยเรียน (ติดตามเด็กออกกลางคัน)

กลยุทธ์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1) โครงการการประชุมเชิงปฏิบัติการปรับปรุงทบทวนแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

2) โครงการ ตรวจสอบการปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

3) โครงการ บริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

4) โครงการ ส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5) โครงการ ฝึกอบรมการยื่นขอรับบำเหน็จบำนาญด้วยตนเองทางอิเล็กทรอนิกส์ (Pensions Electronic Filing)

6) โครงการ ติดตามและสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2564

7) โครงการ อบรมปฏิบัติการการใช้งานระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์

8) โครงการ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรให้กับสถานศึกษาด้านระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหาร (DMC)

9) โครงการ พัฒนาระบบเครือข่ายประชาสัมพันธ์

10) โครงการ พัฒนาบุคลากรด้านการปฏิบัติงานการเงินการคลังสำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

11) โครงการ อบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดหาพัสดุแนวทางใหม่ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e GP)

12) โครงการ การพัฒนาระบบติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา

13) โครงการติดตามและประเมินผลโครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ และโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษา จังหวัดชายแดนใต้

ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง จากผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้เรียนรู้หลักการทำงานที่สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการทำงานอย่างเต็มที่ เป็นการเรียนรู้และร่วมกันทำงานผ่านระบบที่มีการเชื่อมโยงและบริหารจัดการสถานศึกษา โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษา เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาทักษะชีวิต ที่จะช่วยสร้างเยาวชนไทยที่เป็นต้นแบบที่ดี และสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี (2564); สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา (2564) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส (2564))

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

มัลลิกา สีดาเดช (2563: 168-169) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้จัดกิจกรรมบูรณาการที่มีความหลากหลายของเนื้อหาตามสภาวะภูมิสังคมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวิถีคิดที่หลากหลาย มีทักษะการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีอุปนิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จ พบว่า ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีคุณลักษณะของความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการแบ่งปัน มีความสามัคคี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ร่วมกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติตน

อานนท์ กุลนะลา (2563: 100) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ภูวดล จุลสุคนธ์ (2562: 79, 81) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชกรณียกิจ “สถานศึกษาพอเพียง” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อโดยเรียงจากชื่อที่เป็นปัจจัยส่งผลมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบาย เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี การวางแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอน และมีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนแต่ละโรงเรียน เมื่อได้รับนโยบาย จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา มีการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ โดยเรียงจากชื่อที่เป็นปัจจัยส่งผลมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดกิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ วัฒนธรรม/ หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจะสร้างแนวความคิดและการปลูกฝังให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดี ไม่ใช่เป็นแค่การเรียนรู้เพียงลักษณะของความรู้ทางทฤษฎีเท่านั้น แต่ต้องเกิดจากการลงมือปฏิบัติ จะทำให้ผู้เรียนรู้จากประสบการณ์ เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ของผู้เรียน

ประวัตี พันผาสุก (2562: 154) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านเมืองคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ที่พบว่าครูส่วนใหญ่จะเน้นการเรียนรู้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ให้เข้าถึงสาระสำคัญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ฝึกการคิดการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หรือร่วมกับกลุ่มนักเรียนด้วยกัน โดยสอดแทรกคุณธรรม นำความรู้ที่เน้นกิจกรรมการทดลอง การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

นันทวดี พุ่มเกิด (2562: 169-170) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์กรประกอบหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารต้องเป็นทั้งนักบริหาร นักพัฒนา นักปฏิบัติ เพื่อนำมาสู่การพัฒนาอย่างพอเพียงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ เป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง โดยร่วมกับครู และบุคลากร ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตลอดจนแนวทางการดำเนินการ ตามเกณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ผู้บริหารสร้างความสำเร็จ โดยเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารในสถานศึกษาอื่น ชุมชน และสังคม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียน ผู้บริหารแบบมีส่วนร่วม โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้

รังสฤษฎ์ บุญอาจ (2561: 118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ ด้านวิชาการ ภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องโรงเรียนได้มีการส่งเสริมและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยจัดให้ครูได้จัดกิจกรรมที่ได้ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ประหยัด อุดม คิดอย่างมีเหตุผล และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล ปลูกฝังให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในสังคม โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างครบถ้วน ทุกกลุ่มสาระเรียนรู้ การดำเนินงานแบบพอเพียง ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ รวมทั้งจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

จรินทร์ คำมาป็น (2561: 40-41) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียนและนำมาบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน และได้มีการดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน การติดตามผลการดำเนินการตามนโยบาย การนำผลการติดตามมาพัฒนา มีแผนงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารจัดการสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดไว้ สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมมีสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่เสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง โดยโรงเรียนมีหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ มีการจัดการผลิต การใช้ เผยแพร่สื่อการเรียนรู้ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่เสริมสร้างในการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง มีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จรัสศรี โพธิ์เหมือน (2561: 95-97) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนมีความตระหนักในการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ซึ่งต้องขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ทางบริการ ส่วนที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารจะมอบหมายให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าในสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสานกับหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแนวทางการพัฒนาบุคลากร คือ วางแผนการจัดหาสวัสดิการให้แก่บุคลากรสำรวจความต้องการของบุคลากร จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จัดสวัสดิการแก่บุคลากร จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม มีความรัก ความสามัคคีและเกื้อกูลกัน ติดตามประเมินผลด้านการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร แนวทางการบริหารงานทั่วไป คือ จัดประชุมเพื่อวางแผนกำหนดนโยบายด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา จัดทำโครงการ กิจกรรม ร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เผยแพร่ข้อมูลของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ติดตาม ประเมิน สรุป และรายงานโครงการกิจกรรมด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กฤษดา นิมทับทิม (2561: 77-78) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการ

ได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร ซึ่งต้องสร้างความรู้ความเข้าใจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม มีความพอประมาณในการดำรงชีวิต แสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ

วรนุช ปานคุ้ม (2560: 139) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 13 จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 13 จังหวัดอุดรธานี จากการวิจัยพบว่า ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติมากที่สุด คือ ความสัมพันธ์กับหน่วยงาน เพราะโรงเรียนมีหน่วยงานที่ช่วยเหลือและสนับสนุน ส่งเสริมด้านงบประมาณ และด้านวิทยากรให้ความรู้ ซึ่งโรงเรียนสามารถประสานของความช่วยเหลือได้ เพื่อให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้สำเร็จ

วิภารัตน์ นาคี (2560: 104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามโครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานตามโครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดของผู้บริหารและครู พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระทรวงศึกษาได้มีนโยบายให้สถานศึกษามีการจัดโครงการสถานศึกษาพอเพียง และผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ มีการจัดประชุมคณะครู และกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีความสมดุลระหว่างส่วนบุคคลและส่วนรวม มาตรา 7 ได้กำหนดรายละเอียดของพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายของรัฐ และเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย

ข่าวสดปฏิรูปการศึกษา (2560) ได้เผยแพร่ข่าว Sufficiency Thinking in Sustainable Development (STISD) ส่งต่อแนวคิดพอเพียงเพื่อยั่งยืนจากไทยสู่สากล ความว่า ผู้แทนจากกลุ่มประเทศแอฟริกา 6 ประเทศ นำเสนอแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาในแอฟริกา โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อตอบสนองการเดินหน้าสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ผู้แทนจากแอฟริกาเห็นพ้องว่า การวางรากฐานความรู้ ความคิดและแนวทางการปฏิบัติเรื่องแนวคิดของความพร้อมต้องเริ่มที่การปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชนตั้งแต่เล็ก เพื่อจะทำให้มีความเข้าใจ สามารถคิดและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงชี้แนวทางการปรับใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนากระบวนการศึกษาในระดับประเทศ

มนธิชา วงวิภาค (2559: 87-88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาและสูงสุด คือ การกำหนด

นโยบายน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปี มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญ และขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการกำหนดนโยบาย และบริหารงานสถานศึกษาพอเพียง ทำให้ไม่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาและสูงสุด คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูไม่เข้าใจหลักสูตรและการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาและสูงสุด คือ การติดตามผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติภาระหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหาร สถานศึกษา จึงไม่ได้มีการติดตามผลการดำเนินโครงการ/ พัฒนาบุคลากร หรือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมในการปฏิบัติหน้าที่เข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สุรีย ศรีทองคำ (2559: 89-90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติตนสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติตนสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพภูมิทัศน์ บริบทชุมชน และสิ่งแวดล้อมของขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็กมักอยู่ในชุมชนห่างไกลสภาพชุมชน มีประชากรที่มีจำนวนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ทรัพยากรในการบริหารจัดการมีอยู่อย่างจำกัด หรือขาดแคลน ทำให้นักเรียน ครู อาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกน้อยกว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ใช้ระบบบริหารจัดการแบบเครือข่าย การทำงานกระชั้นชิดและกึ่งทางการ ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ใกล้ชุมชนที่มีขนาดใหญ่กว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ประชากรมีจำนวนมากกว่ามีทรัพยากรในการบริหารจัดการพร้อมกว่า ระบบการบริหารเป็นระบบราชการเต็มรูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามีภาระงานที่เห็นเด่นชัดใช้งานการบริหารเป็นไปตามลำดับขั้นตอนการบังคับบัญชา มีการมอบหมายงานชัดเจน

กุหลาบ มากมี (2558: 111) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำนโยบายของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านภาระหน้าที่ของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบเครือข่ายสถานศึกษาพอเพียงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์

ในการทำงาน หรือการสอนที่มาก จึงส่งผลต่อการนำความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจของพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน วิธีการสอน และวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

อภิเดช คำจันทร์ราช (2556: 101) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานในสถานศึกษาพอเพียงแก่นำต้นแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานในสถานศึกษาพอเพียงแก่นำต้นแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสถานการณ์ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจโลกตกต่ำทั้งประเทศไทย ทำให้มีผลกระทบกับระบบการบริหารงบประมาณของประเทศ รวมทั้งสถานศึกษามีความต้องการปลูกฝังความประหยัดและพอเพียงแก่นักเรียนในสถานศึกษา จึงได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านงานงบประมาณ ต้องมีความถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้

สุนทร จงเพียร (2556: 131) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางในการพัฒนาบุคลากร คือ วางแผนการจ้ดหาสวัสดิการให้แก่บุคลากร สำรวจความต้องการด้านสวัสดิการของบุคลากร จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม มีความรัก ความสามัคคี และเกื้อกูลกันและติดตามประเมินผล

ดลนภา ท้วมย้ง และคณะ (2556: 39) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีจุดแข็ง ได้แก่ มีแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารเป็นผู้ทำระบบบัญชี การเงินและการติดตามประเมินผล และพบว่า มีจุดอ่อน คือ ขาดการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานในโครงการหรือกิจกรรมมาปรับปรุงพัฒนางานส่วนด้านตัวนักเรียนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จักรปรุหงษ์ วิชาอัครวิทย์ (2555: 167) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง คณะกรรมการสถานศึกษา รับรู้การขับเคลื่อน มีความสนใจและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาและชุมชน ให้การยอมรับและเห็นคุณค่าในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต และให้ความร่วมมือในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชมพูนุท ศรีพงษ์ (2555: 29) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทศนคติของประชาชนสามจังหวัดชายแดนใต้ต่อการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ภายใต้บริบทสภาพสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในด้านความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกัน อย่างลงตัว สภาพความเป็นอยู่และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนได้เปลี่ยนแปลง รวมทั้งธุรกิจในทุกกระดับได้รับผลกระทบและเกิดความสูญเสียอย่างประเมินค่าไม่ได้ เนื่องจากปัญหาสำคัญคือเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาบางส่วน) รวมทั้งยังคงมี ปัญหาในด้านอื่น ๆ ที่รอการแก้ไข และการปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชน สังคม เศรษฐกิจและการศึกษาอย่างชัดเจน ตามในแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ได้ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและแนวปฏิบัติในการมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ และเร่งรัดพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการพัฒนายึดประชาชนในการบูรณาการทุกมิติ

ตรีศูล พงษ์พันธุ์ (2552: 89) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ มีสภาพบริบทที่แตกต่างกัน โดยในด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความมีเหตุผลและหลักการความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี แตกต่างกัน ซึ่งถ้าพิจารณาในรายด้าน กล่าวคือ การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความมีเหตุผลนั้น อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กมีจำนวนบุคลากรน้อย จึงส่งผลให้มีโอกาสของการพูดคุยปรึกษาหารือกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะการพูดคุยและปรึกษา ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา จึงอาจส่งผลให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าได้พูดคุยปรึกษาหารือทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการมากกว่าบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่

ปรีชา ศรีลับขวา (2551: 93) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ในอำเภอบ้านฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ กำหนดเป็นนโยบายและจัดทำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติลงสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Desaulte (1978 อ้างถึงใน จรัสศรี โพธิ์เหมือน, 2561: 58) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐดาโกตาเหนือ สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ควรใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอน และยังมีความคิดเห็นต่อไปอีกว่าควรปฏิบัติหน้าที่ให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่ และถึงเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน

Sergivanni (1973 อ้างถึงใน พรศิลป์ ศรีเรืองไร, 2553: 29) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน และเพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาสตูล เรื่อง องค์ประกอบที่ส่งผลความพึงพอใจและความไม่พอใจในการทำงานของครูใน เขตมลรัฐนวยอร์ก โดยการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนและชุมชนจำนวน 3,382 คน พบว่า ปัจจัยที่เป็น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงานและไม่พึงพอใจในการทำงาน มีความอิสระแก่กัน และพบว่าปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจใน การทำงาน ได้แก่ ลักษณะงาน ส่วนปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่ทำให้ครูมีความไม่พึงพอใจ ในการทำงาน ได้แก่ สภาพการทำงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ช่วยทำให้การจัดทำงานวิจัยการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ในครั้งนี้ได้เห็นแนวทางการดำเนินงาน หลักการคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ โดยนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็น นโยบาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบแผนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจ (Survey) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาการวิจัย
2. การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย
3. การทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การกำหนดกรอบแนวคิด ตั้งสมมติฐาน และนิยามศัพท์
5. การกำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้
 - 5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 5.2 การสร้างเครื่องมือและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือการวิจัย
 - 5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การสรุป อภิปรายเชิงพรรณนา พร้อมข้อเสนอแนะ
8. รายงานผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัย ดังตาราง 4

ตาราง 4 แบบแผนการวิจัย

ลำดับที่	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
1	เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	ครู จำนวน 378 คน	แบบสอบถาม มาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale)	- ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
2	เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปร ได้แก่ ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน	ครู จำนวน 378 คน	แบบสอบถาม มาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale)	F-test

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดชายแดนใต้ ปีการศึกษา 2564 จำนวนประชากรทั้งหมด 2,782 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 46 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างอิงใน ศิริพงษ์ พฤทธิพันธ์, 2553: 203) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 378 คน โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของจังหวัด และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก ดังต่อไปนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{2,782}{1 + 2,782(0.05)^2}$$

$$n = 378$$

โดยที่	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
	N	แทน	ขนาดของประชากร
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05)

2.1 ให้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม คือ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็ก 29 แห่ง ได้ 27 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง 13 แห่ง ได้ 11 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 4 แห่ง ได้ 4 แห่ง รวม 42 แห่ง สำหรับรายชื่อที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

2.2 สุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ทั้งหมด 42 แห่ง คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก 27 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 243 คน สถานศึกษาขนาดกลาง 13 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 99 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 4 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 36 คน รวมกลุ่มตัวอย่างครูที่ให้ข้อมูลทั้งหมด 378 คน

รายชื่อครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก ดังตาราง 3

ตาราง 5 ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา

ที่ตั้งของสถานศึกษา	ขนาดของสถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
		สถานศึกษา (โรงเรียน)	ครู (คน)	สถานศึกษา (โรงเรียน)	ครู (คน)
จังหวัดปัตตานี	ขนาดเล็ก	13	437	11	99
	ขนาดกลาง	2	138	2	18
	ขนาดใหญ่	2	317	2	18
จังหวัดยะลา	ขนาดเล็ก	8	236	8	72
	ขนาดกลาง	3	310	3	27
	ขนาดใหญ่	1	143	1	9
จังหวัดนราธิวาส	ขนาดเล็ก	8	307	8	72
	ขนาดกลาง	8	734	6	54
	ขนาดใหญ่	1	160	1	9
รวม		46	2,782	42	378

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี (2564); สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา (2564) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส (2564)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งศึกษาข้อมูลตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's rating scales) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121) ใช้การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของแบบสอบถามของตอนที่ 2 มีเกณฑ์ในการพิจารณาความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

ระดับ 5	หมายถึง	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีคุณภาพความเหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีคุณภาพความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีคุณภาพความเหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีคุณภาพความเหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	มีคุณภาพความเหมาะสมน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 ศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
- 1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ
- 1.4 สร้างเครื่องมือแบบสอบถาม โดยตอนที่ 1 ใช้แบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 ใช้แบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's rating scales)

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- 2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง
- 2.2 นำแบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยจำแนกเป็นด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา และด้านความเหมาะสมทางภาษาของข้อความ แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ จำนวน 65 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 60 ข้อ จำนวนแบบสอบถามที่ใช้ได้ 60 ข้อ และตัดทิ้ง 5 ข้อ เนื่องจากมีความหมายที่ซ้ำกันและไม่ชัดเจน ซึ่งใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)} = \frac{\sum R}{n}$$

เกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 123)

จากนั้นผู้วิจัยปรับแก้ภาษาและข้อความตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ ให้มีความชัดเจนในการสื่อความหมาย

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 30 คน

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนนหาคุณภาพของแบบสอบถาม นำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ปรากฏค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาตรวจแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ไปใช้เก็บข้อมูลเมื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ถึงผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำหนังสือถึงผู้บริหารเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้
3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งและรับแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำเป็นแบบฟอร์มออนไลน์ผ่านระบบ My office ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้
4. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน รวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามตัวแปร ที่ตั้งของ

สถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทุกข้อคำถามมีการแปลความหมายรายข้อ และรายด้าน โดยเสนอในรูปแบบตารางความเรียง ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 105)

4.51-5.00 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบใช้ค่า F-test (One-way ANOVA)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.2 ค่าเฉลี่ย (Frequency)

2.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 113)

2.2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 113)

2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.3.1 ค่า F-test สำหรับวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 190)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานแบบเอฟ (F-test)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของนัยสำคัญทางสถิติ
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนก ตามที่ตั้งของสถานศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนก ตามขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลสถานภาพทั่วไป

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ที่ตั้งของสถานศึกษา		
จังหวัดปัตตานี	135	35.71
จังหวัดยะลา	109	28.84
จังหวัดนราธิวาส	134	35.45
รวม	378	100.00
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1-499 คน)	243	64.30
ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 500-1,499 คน)	99	26.20
ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 1,500-2,499 คน)	36	9.50
รวม	378	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	69	18.30
5-10 ปี	100	26.50
11-15 ปี	103	27.20
มากกว่า 15 ปี	106	28.00
รวม	378	100.00

จากตาราง 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 378 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่จังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 35.71 เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 64.30 และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามขอบข่ายตัวแปรตามทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาปรากฏ ดังตาราง 7-11

ตาราง 7 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวม

ข้อที่	การบริหารสถานตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1	ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.43	0.44	มาก
2	ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.39	0.45	มาก
3	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.42	0.43	มาก
4	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.42	0.49	มาก
	ภาพรวม	4.42	0.42	มาก

จากตาราง 7 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.44$) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.43$) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.49$) และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.45$) ตามลำดับ

ตาราง 8 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ข้อที่	การบริหารจัดการสถานศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
นโยบาย				
1.	ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี	4.50	0.60	มาก
2.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	4.46	0.62	มาก
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผล การดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	4.41	0.66	มาก
4.	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/ แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	4.45	0.63	มาก
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการสรุป และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.40	0.65	มาก
6.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาร่วมระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลมาพัฒนาโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.41	0.65	มาก
วิชาการ				
7.	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.45	0.64	มาก
8.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.41	0.63	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารจัดการสถานศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
9.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการศึกษาวิจัย การนิเทศ การดำเนินงานด้านวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.35	0.66	มาก
10.	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.39	0.68	มาก
11	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามการดำเนินงานไปพัฒนาแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการมาส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.41	0.66	มาก
งบประมาณ				
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.46	0.61	มาก
13	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.42	0.64	มาก
14	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.35	0.61	มาก
15	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.43	0.59	มาก
บริหารทั่วไป				
16	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การใช้ในการดูแลรักษา ปรับปรุงอาคารสถานที่ และการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	4.48	0.64	มาก
17	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการอาคารสถานที่ และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.40	0.63	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารจัดการสถานศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
18	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน	4.33	0.66	มาก
19	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียน ร่วมกันดูแลรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ให้สวยงาม และปลอดภัย	4.50	0.59	มาก
20	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง	4.48	0.59	มาก
21	ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง	4.45	0.62	มาก
	ภาพรวม	4.43	0.44	มาก

จากตาราง 8 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมกันดูแลรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.59$) ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.60$) และผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การใช้ การดูแลรักษา ปรับปรุงอาคารสถานที่ และการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.64$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.33$, $SD = 0.66$)

ตาราง 9 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
22	สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้	4.41	0.63	มาก
23	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ/ ติดตาม/ ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.39	0.65	มาก
24	สถานศึกษามีการศึกษา/ วิเคราะห์/ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.33	0.64	มาก
การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
25	สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.40	0.65	มาก
26	สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	4.42	0.60	มาก
27	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	4.38	0.59	มาก
28	ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.39	0.61	มาก
สื่อและแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
29	สถานศึกษาจัดหา/ ผลิต/ ใช้/ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.39	0.65	มาก
30	สถานศึกษาจัดทำ/ พัฒนา/ เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.36	0.63	มาก
31	สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนที่เสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน	4.39	0.63	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
32	สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.49	0.52	มาก
33	สถานศึกษาใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.36	0.65	มาก
34	สถานศึกษารายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.32	0.63	มาก
35	สถานศึกษาจัดแสดง/ เผยแพร่/ ประกวด/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้	4.39	0.63	มาก
ภาพรวม		4.39	0.45	มาก

จากตาราง 9 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.52$) สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.60$) สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษารายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.63$)

ตาราง 10 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อที่	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน				
36	สถานศึกษามีแผนงานแนะแนว เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิต ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.42	0.68	มาก
37	สถานศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.37	0.60	มาก
38	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.41	0.58	มาก
39	สถานศึกษาติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.40	0.61	มาก
40	สถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนากิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.44	0.60	มาก
กิจกรรมนักเรียน				
41	สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง	4.47	0.62	มาก
42	สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.47	0.61	มาก
43	สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ ชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.44	0.62	มาก
44	ครูมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ วัฒนธรรม/ หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.44	0.59	มาก
45	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.37	0.66	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
46	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนากิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.41	0.63	มาก
กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์				
47	สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.50	0.62	มาก
48	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พัฒนาสถานศึกษา/ ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.43	0.60	มาก
49	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ ชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.37	0.63	มาก
50	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.41	0.63	มาก
51	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนาการดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.46	0.60	มาก
ภาพรวม		4.42	0.43	มาก

จากตาราง 10 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.62$) สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.61$) และสถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.62$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.66$)

ตาราง 11 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

ข้อที่	พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
52	สถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.48	0.61	มาก
53	สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.48	0.63	มาก
54	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุม/ อบรม/ สัมมนา/ ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่	4.40	0.64	มาก
55	สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่	4.36	0.65	มาก
56	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ	4.39	0.61	มาก
57	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา	4.42	0.64	มาก
การติดตามและขยายผล				
58	สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.44	0.62	มาก
59	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/ พัฒนาการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.43	0.61	มาก
60	สถานศึกษาขยายและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.38	0.63	มาก
ภาพรวม		4.42	0.49	มาก

จากตาราง 11 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.61$) สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนัก ในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.63$) และสถานศึกษาติดตาม ผลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.62$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 0.65$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้ง ของสถานศึกษา โดยการใช้สถิติทดสอบค่า F-test หากพบความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe) ปรากฏดังตาราง 12-18

ตาราง 12 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	จังหวัดปัตตานี (n = 135)			จังหวัดยะลา (n = 109)			จังหวัดนราธิวาส (n = 134)		
	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.16	0.44	มาก	4.50	0.42	มาก	4.64	0.30	มากที่สุด
2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.10	0.47	มาก	4.48	0.38	มาก	4.60	0.32	มากที่สุด
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.14	0.44	มาก	4.52	0.36	มากที่สุด	4.63	0.31	มากที่สุด
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.10	0.50	มาก	4.57	0.39	มากที่สุด	4.62	0.36	มากที่สุด
ภาพรวม	4.13	0.42	มาก	4.51	0.36	มากที่สุด	4.63	0.29	มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผล ดังนี้

สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.44$) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.44$) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.47$) และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.50$) ตามลำดับ

สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมากเท่ากัน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.39$) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.36$) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.42$) และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.38$) ตามลำดับ

สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนราธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.30$) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.31$) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.36$) และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.32$) ตามลำดับ

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้
จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	16.47	8.23	54.11***	.000
	ภายในกลุ่ม	375	57.06	0.15		
	รวม	377	73.53			
2. ด้านหลักสูตรและการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	18.74	9.37	59.53***	.000
	ภายในกลุ่ม	375	59.01	0.16		
	รวม	377	77.75			
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	17.70	8.85	63.44***	.000
	ภายในกลุ่ม	375	52.31	0.14		
	รวม	377	70.01			
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	21.77	10.88	60.79***	.000
	ภายในกลุ่ม	375	67.14	0.18		
	รวม	377	88.90			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	18.01	9.00	70.56***	.000
	ภายในกลุ่ม	375	47.85	0.13		
	รวม	377	65.85			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม สถานศึกษาที่มีที่ตั้งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีที่ตั้งแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffé) ปรากฏดังตาราง 14-18

ตาราง 14 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา

ที่ตั้งของสถานศึกษา	\bar{X}	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
		4.13	4.51	4.63
ปัตตานี	4.13	-	-0.38*	-0.50*
ยะลา	4.51		-	-0.12
นราธิวาส	4.63			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา ในจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่ตั้งของสถานศึกษาในจังหวัดยะลา กับจังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าจังหวัดปัตตานี

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ที่ตั้งของสถานศึกษา	\bar{X}	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
		4.16	4.50	4.64
ปัตตานี	4.16	-	-0.34*	-0.48*
ยะลา	4.50		-	-0.14
นราธิวาส	4.64			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ในจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่ตั้งของสถานศึกษาในจังหวัดยะลากับจังหวัดนราธิวาสไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มากกว่าครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่ตั้งของสถานศึกษา	\bar{X}	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
		4.10	4.48	4.46
ปัตตานี	4.10	-	-0.38*	-0.51*
ยะลา	4.48		-	-0.13
นราธิวาส	4.46			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่ตั้งของสถานศึกษาในจังหวัดยะลา กับจังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มากกว่าครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ที่ตั้งของสถานศึกษา	\bar{X}	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
		4.14	4.52	4.63
ปัตตานี	4.14	-	-0.38*	-0.49*
ยะลา	4.52		-	-0.11
นราธิวาส	4.63			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่ตั้งของสถานศึกษาในจังหวัดยะลากับจังหวัดนราธิวาสไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มากกว่าครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

ที่ตั้งของสถานศึกษา	\bar{X}	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
		4.10	4.57	4.62
ปัตตานี	4.10	-	-0.47*	-0.52*
ยะลา	4.57		-	-0.05
นราธิวาส	4.62			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ในจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานีกับจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่ตั้งของสถานศึกษาในจังหวัดยะลา กับจังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มากกว่าครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตาราง 19-22

ตาราง 19 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ขนาดเล็ก (n = 243)			ขนาดกลาง (n = 99)			ขนาดใหญ่ (n = 36)		
	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.37	0.47	มาก	4.54	0.33	มากที่สุด	4.46	0.42	มาก
2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.33	0.49	มาก	4.50	0.34	มาก	4.42	0.42	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.39	0.45	มาก	4.51	0.35	มากที่สุด	4.41	0.45	มาก
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.38	0.52	มาก	4.53	0.35	มากที่สุด	4.39	0.49	มาก
ภาพรวม	4.37	0.45	มาก	4.52	0.32	มากที่สุด	4.43	0.41	มาก

จากตาราง 19 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.45$) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.38$, $SD = 0.52$) และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.47$) ตามลำดับ

สถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.33$) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.35$) และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.35$) ตามลำดับ

สถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.42$) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.42$) และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.45$) ตามลำดับ

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	2.13	1.07	5.60**	.004
	ภายในกลุ่ม	375	71.40	0.19		
	รวม	377	73.53			
2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	2.00	1.00	4.95**	.008
	ภายในกลุ่ม	375	75.75	0.20		
	รวม	377	77.75			
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.89	0.45	2.42	.091
	ภายในกลุ่ม	375	69.12	0.18		
	รวม	377	70.01			
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.62	0.81	3.48*	.032
	ภายในกลุ่ม	375	87.28	0.23		
	รวม	377	88.90			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.62	0.81	4.74**	.009
	ภายในกลุ่ม	275	64.23	0.17		
	รวม	277	65.85			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 20 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน กรณีพบความแตกต่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการของด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé's Method) เพื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ดังตาราง 21-26

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.37	4.52	4.43
ขนาดเล็ก	4.37	-	-0.15*	-0.06*
ขนาดกลาง	4.52		-	0.10
ขนาดใหญ่	4.43			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมของขนาดของสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขนาดกลางและใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 22 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.37	4.54	4.46
ขนาดเล็ก	4.37	-	-0.17*	-0.09*
ขนาดกลาง	4.54		-	0.08
ขนาดใหญ่	4.46			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขนาดกลางและใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 23 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.33	4.50	4.42
ขนาดเล็ก	4.33	-	-0.17*	-0.09*
ขนาดกลาง	4.50		-	0.08
ขนาดใหญ่	4.42			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขนาดกลางและใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.38	4.53	4.39
ขนาดเล็ก	4.38	-	-0.15*	-0.01*
ขนาดกลาง	4.53		-	0.14
ขนาดใหญ่	4.39			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน โดยครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขนาดกลางและใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าครูที่รับผิดชอบเกี่ยวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 25 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	น้อยกว่า 5 ปี (n = 69)			5-10 ปี (n = 100)			11-15 ปี (n = 103)			มากกว่า 15 ปี (n = 106)		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
			ความ คิดเห็น			ความ คิดเห็น			ความ คิดเห็น			ความ คิดเห็น
1. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.18	0.50	มาก	4.37	0.41	มาก	4.46	0.43	มาก	4.61	0.34	มากที่สุด
2. ด้านหลักสูตรและการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	4.12	0.52	มาก	4.33	0.46	มาก	4.41	0.41	มาก	4.56	0.37	มากที่สุด
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	4.20	0.47	มาก	4.34	0.46	มาก	4.44	0.37	มาก	4.64	0.33	มากที่สุด
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา	4.14	0.52	มาก	4.35	0.50	มาก	4.44	0.45	มาก	4.64	0.36	มากที่สุด
ภาพรวม	4.17	0.47	มาก	4.35	0.42	มาก	4.44	0.38	มาก	4.61	0.31	มากที่สุด

จากตาราง 25 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.47$) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.50$) และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.52$) ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.41$) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, $SD = 0.50$) และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.46$) ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.43$) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.37$) และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.45$) ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.33$) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.36$) และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.34$) ตามลำดับ

ตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
5. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	8.24	2.75	15.73***	.000
	ภายในกลุ่ม	374	65.29	0.18		
	รวม	377	73.53			
6. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	7.36	2.46	13.04***	.000
	ภายในกลุ่ม	374	70.38	0.19		
	รวม	377	77.75			
7. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	9.11	3.04	18.64***	.000
	ภายในกลุ่ม	374	60.91	0.16		
	รวม	377	70.01			
8. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	11.15	3.72	17.88***	.000
	ภายในกลุ่ม	374	77.75	0.21		
	รวม	377	88.90			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	8.62	2.87	18.78***	.000
	ภายในกลุ่ม	374	57.23	0.15		
	รวม	377	65.85			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 26 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กรณีพบความแตกต่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการของตัววิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffé's Method) เพื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ดังตาราง 27-31

ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	\bar{X}	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	มากกว่า 15 ปี
		4.17	4.35	4.44	4.61
น้อยกว่า 5 ปี	4.17	-	-0.18*	-0.27*	-0.45*
5-10 ปี	4.35		-	-0.09	-0.27*
11-15 ปี	4.44			-	-0.18*
มากกว่า 15 ปี	4.61				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 27 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมของประสบการณ์ในการทำงานครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี และน้อยกว่า 5 ปี กับ 11-15 ปี และน้อยกว่า 5 ปี กับมากกว่า 15 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี กับ 11-15 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี, 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

ตาราง 28 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ประสบการณ์ในการทำงาน	\bar{X}	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	มากกว่า 15 ปี
		4.18	4.37	4.46	4.61
น้อยกว่า 5 ปี	4.18	-	-0.20*	-0.28*	-0.43*
5-10 ปี	4.37		-	-0.08	-0.24*
11-15 ปี	4.46			-	-0.15
มากกว่า 15 ปี	4.61				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ของประสบการณ์ในการทำงานครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี และน้อยกว่า 5 ปี กับ 11-15 ปี, น้อยกว่า 5 ปี กับมากกว่า 15 ปี และ 5-10 ปี กับมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี กับ 11-15 ปี และ 11-15 ปี กับมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี, 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี

ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ประสบการณ์ในการทำงาน	\bar{X}	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	มากกว่า 15 ปี
		4.12	4.33	4.41	4.56
น้อยกว่า 5 ปี	4.12	-	-0.75	-0.26*	-0.41*
5-10 ปี	4.33		-	-0.08	-0.23*
11-15 ปี	4.41			-	-0.15
มากกว่า 15 ปี	4.56				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของประสบการณ์ในการทำงานครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ 11-15 ปี น้อยกว่า 5 ปี กับมากกว่า 15 ปี และ 5-10 ปี กับมากกว่า 15 ปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี, 5-10 ปี กับ 11-15 ปี และ 11-15 ปี กับมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี, 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

ตาราง 30 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ประสบการณ์ในการทำงาน	\bar{X}	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	มากกว่า 15 ปี
		4.20	4.34	4.44	4.64
น้อยกว่า 5 ปี	4.20	-	-0.14	-0.24*	-0.44*
5-10 ปี	4.34		-	-0.09	-0.30*
11-15 ปี	4.44			-	-0.20*
มากกว่า 15 ปี	4.64				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 30 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของประสบการณ์ในการทำงานครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ 11-15 ปี, น้อยกว่า 5 ปี กับมากกว่า 15 ปี, 5-10 ปี กับมากกว่า 15 ปี และ 11-15 ปี กับมากกว่า 15 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี และ 5-10 ปี กับ 11-15 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี, 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

ตาราง 31 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

ประสบการณ์ในการทำงาน	\bar{X}	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	มากกว่า 15 ปี
		4.14	4.35	4.44	4.64
น้อยกว่า 5 ปี	4.14	-	-0.21*	-0.30*	-0.50*
5-10 ปี	4.35		-	-0.09	-0.29*
11-15 ปี	4.44			-	-0.20*
มากกว่า 15 ปี	4.64				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 31 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาของประสบการณ์ในการทำงานครุที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี น้อยกว่า 5 ปี กับ 11-15 ปี, น้อยกว่า 5 ปี กับมากกว่า 15 ปี, 5-10 ปี กับมากกว่า 15 ปี และ 11-15 ปี กับมากกว่า 15 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครุที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี กับ 11-15 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยครุที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี, 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มากกว่าครุที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจ (Survey Research) เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 378 คน โดยเทียบบัญชีตัวอย่างที่ตรงตามสัดส่วนของจังหวัด และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร ปรากฏค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด เท่ากับ 0.92 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผล

การนำเสนอสรุปผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมกันดูแลรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม และปลอดภัย และผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การใช้การดูแลรักษา ปรับปรุงอาคารสถานที่ และการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

1.2 การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ และผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษารายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง/พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง และสถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติภารกิจหน้าที่

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตาม ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

2.1 ที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 ขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน

2.3 ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้นำผลมาอภิปรายเพื่อสรุปให้ทราบถึงข้อเท็จจริง โดยมีการนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิง สนับสนุน ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างชัดเจน เป็นระบบ ร่วมกันดูแลรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามและปลอดภัย สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารเป็นกระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ทำให้บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำงานตามแนวทางที่วางไว้ด้วยความพอใจโดยใช้ทรัพยากรอันได้แก่ คน เงิน วัสดุและการจัดการ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างประหยัดและมีความเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร หรือบุคคลที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการจัดการศึกษา มีความจำเป็นต้องให้หลักการบริหารเป็นแนวทางในการบริหารการศึกษา (รังสฤษดิ์ บุญอาจ, 2561: 15) เป็นกระบวนการที่ใช้ทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องมีศาสตร์และศิลป์

โดยอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะหน้าที่ ภาวะผู้นำและความรู้ทางการบริหาร คือ การวางแผนการจ้ดองค์การ การสั่งการและการควบคุม และกระบวนการบริหารเป็นจุดเริ่มต้นที่แสดงถึงศักยภาพของผู้บริหารในการวางแผน เพื่อจัดกิจกรรมภาระงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด (สุนทร จงเพียร, 2556: 10) ซึ่งการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทาง คือ ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติม หรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางคือ บูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์และการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน โดยจะต้องมีความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute) นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน (วรนุช ปานคุ้ม, 2560: 46)

จากสถานการณ์ปัจจุบันเศรษฐกิจภายในประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้สถานศึกษาได้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตของนักเรียน จึงได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังได้รับการเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ Sufficiency Thinking in Sustainable Development (STiSD) ส่งต่อแนวคิดพอเพียงเพื่อยั่งยืนจากไทยสู่สากลความว่า ผู้แทนจากกลุ่มประเทศแอฟริกา 6 ประเทศนำเสนอแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาในแอฟริกาโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อตอบสนองการเดินหน้าสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ผู้แทนจากแอฟริกาเห็นพ้องว่าการวางรากฐานความรู้ ความคิด และแนวทางการปฏิบัติเรื่องแนวคิดของความพอเพียงต้องเริ่มที่การปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชนตั้งแต่เล็ก เพื่อจะทำให้มีความเข้าใจ สามารถคิดและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงชี้แนวทางการปรับใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนากระบวนการศึกษาในระดับประเทศ (ข่าวสดปฏิรูปการศึกษา, 2560) จากที่กล่าวมาข้างต้นโรงเรียนจึงให้ความสำคัญและนำแนวทางการบริหารสถานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิเดช คำจันทร์ราช (2556: 101) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลการดำเนินงานในสถานศึกษาพอเพียงแก่นำต้นแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานในสถานศึกษาพอเพียงแก่นำต้นแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ที่

สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานการณ์ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจโลกตกต่ำทั้งประเทศไทย ทำให้มีผลกระทบต่อระบบการบริหารงบประมาณของประเทศ รวมทั้งสถานศึกษามีความต้องการปลูกฝังความประหยัดและพอเพียงแก่นักเรียนในสถานศึกษา จึงได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านงานงบประมาณ ต้องมีความถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ศรีลับขวา (2551: 93) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ในอำเภอบ้านฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ กำหนดเป็นนโยบายและจัดทำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติลงสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภารัตน์ นาคี (2560: 104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามโครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานตามโครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดของผู้บริหารและครู พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้สถานศึกษามีการจัดโครงการสถานศึกษาพอเพียง และผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ มีการจัดประชุมคณะครู และกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีความสมดุลระหว่างส่วนบุคคลและส่วนรวม มาตรา 7 ได้กำหนดรายละเอียดของพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายของรัฐ และเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณัฐ ปานคุ้ม (2560: 139) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 13 จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 13 จังหวัดอุดรธานี จากการวิจัยพบว่า ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติมากที่สุด คือ ความสัมพันธ์กับหน่วยงาน เพราะโรงเรียนมีหน่วยงานที่ช่วยเหลือและสนับสนุนส่งเสริมด้านงบประมาณและด้านวิทยากรให้ความรู้ ซึ่งโรงเรียนสามารถประสานขอความช่วยเหลือได้ เพื่อให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้สำเร็จ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดา นิมทับทิม (2561: 77-78) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาและนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง และสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร ซึ่งต้องสร้างความรู้ความเข้าใจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม มีความพอประมาณในการดำรงชีวิต แสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ จากผลการวิจัย การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมกันดูแลรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม และปลอดภัย รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี ผู้บริหารสถานศึกษามีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมกันดูแลรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามและปลอดภัย สถานศึกษาได้มีการวางแผนขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา คือ มีโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในแผนปฏิบัติราชการประจำปี มีคำสั่งมอบหมายงานผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ด้านวิชาการมีการส่งเสริมบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน คือ มีการส่งเสริมกิจกรรม โครงการหรือนิทรรศการ มีการส่งเสริมการศึกษาวิจัยหรือนิเทศเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ด้านอาคารสถานที่คือ มีแหล่งการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงามสะอาดเรียบร้อย สงบร่มรื่นเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดใช้สถานที่อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดูแล ด้านงบประมาณ คือ มีการใช้งบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และมีการระดมทุนจากองค์กรหรือหน่วยงานหรือชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์ชุมชน คือ สถานศึกษามีแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจหรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษา ระดมทรัพยากรร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563: 29)

เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน อธิการบดีหรือผู้บริหารร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้เรียกว่า ภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน (สมเดช สีแสง, 2558: 15)

ผู้บริหารสถาน ควรใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอน และยังมีความคิดเห็นต่อไปอีกว่าควรปฏิบัติหน้าที่ให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่ และถึงเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา (Desaulte, 1978 อ้างถึงใน จรัสศรี โทธิเหมือน, 2561: 58) เป็นการบริหารงานด้วยความประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยผู้อื่นที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาความร่วมมือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลมาพัฒนาโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการดำเนินการร่วมกับบุคคลอื่น หรือดำเนินผ่านบุคคลอื่น เพื่อบริหารจัดการองค์กร เป้าหมายของการบริหารจัดการต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสังคมหรือชุมชน สังคม และประเทศ (สุนทร จงเพียร, 2556: 28) เป็นระบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจึงควรเริ่มจากการจัดระบบข้อมูล เพื่อเป็นการพัฒนาโรงเรียน กำหนดความต้องการที่แท้จริง นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ ลงมือปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์โดยเน้นผลที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้เกิดความภาคภูมิใจ (ปิยะนุช ประมาโส, 2554: 60)

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวดล จุลสุคนธ์ (2562: 79, 81) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชกรณียกิจ “สถานศึกษาพอเพียง” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากข้อที่เป็นปัจจัยส่งผลมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบายเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี การวางแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอน และมีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้อันเนื่องมาจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนเมื่อได้รับนโยบาย จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ คำมาปัน (2561: 40-41) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน และนำมาบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน และได้มีการดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน การติดตามผลการดำเนินการตามนโยบาย การนำผลการติดตามมาพัฒนา มีแผนงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารจัดการสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดไว้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวดี พุ่มเกิด (2562: 169-170) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารต้องเป็นทั้งนักบริหาร นักพัฒนา นักปฏิบัติ เพื่อนำมาสู่การพัฒนาอย่างพอเพียงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ เป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง โดยร่วมกับครู และบุคลากร ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตลอดจนแนวทางการดำเนินการ ตามเกณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ผู้บริหารสร้างบรรยากาศ โดยเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารในสถานศึกษาอื่น ชุมชน และสังคม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียน ผู้บริหารแบบมีส่วนร่วม โดยยึดหลัก ธรรมมาภิบาลในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ และในส่วนที่มีความสำคัญควบคู่กับการบริหารสถาน คือ งานด้านวิชาการที่ใช้การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาจะต้องมีการส่งเสริมและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสฤษฎ์ บุญอาจ (2561: 118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ ด้านวิชาการ ภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องโรงเรียนได้มีการส่งเสริมและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงมาบูรณาการเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยจัดให้ครูได้จัดกิจกรรมที่ได้ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ประหยัด อุดม คิโดอย่างมีเหตุผล และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล ปลูกฝังให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในสังคม โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างครบถ้วน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้การดำเนินงานแบบพอเพียง ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ รวมทั้งจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายชื่อ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ โดยเรียงตามชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สื่อและแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีความรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของการวัดผลและประเมินผล (ทักษกร กรณวงศ์, 2558: 24) เป็นการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนในการสร้างองค์ความรู้ เข้าใจหลักการ วิธีการของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงวัด และประเมินผลการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านอย่างต่อเนื่อง (ศรีชล ร้ายโพธิ์, 2558: 33) เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมือง และเป็นพลโลก ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต (สุนทร จงเพียร, 2556: 28) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ส่งเสริมการคิดการจัดการหาเหตุผลในการตอบปัญหา โดยผสมผสานองค์ความรู้แบบสหวิทยาการและการศึกษาจากสถานการณ์จริง (พินิจ อุไรรักษ์, 2553: 22)

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรินทร์ คำมาบ้น (2561: 40-41) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมมีสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่ามีชื่อที่มีสภาพการบริหาร

สถานศึกษาพอเพียงในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ที่เสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะ อยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยโรงเรียนมีหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดหา การผลิต การใช้ เผยแพร่สื่อการเรียนรู้ มีการใช้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่เสริมสร้างในการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง มีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรสศรี โปธิเหมือน (2561: 95-97) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู ด้านหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความตระหนักในการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง ซึ่งต้องขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็น ผู้มีบทบาทสำคัญในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ทางบริการ ส่วนที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ผู้บริหารจะมอบหมายให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการบูรณาการปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเข้าในสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสาน กับหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวัตี พันผาสุก (2562: 154) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านเมืองคอง อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ที่พบว่าครูส่วนใหญ่จะเน้นการเรียนรู้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ให้เข้าถึงสาระสำคัญปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ฝึกการคิดการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หรือร่วมกับ กลุ่มนักเรียนด้วยกัน โดยสอดแทรกคุณธรรมนำความรู้ที่เน้นกิจกรรมทดลอง การปฏิบัติจริง ในชีวิตประจำวันทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ทั้งนี้ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยัง ประสบปัญหาในการดำเนินในการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียง ด้านความเข้าใจ การให้ความร่วมมือ ของครูในสถานศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนธิชา วงวิภาค (2559: 87-88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาและสูงสุด คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษามีแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ กิจกรรมให้นักเรียนรู้จักศักยภาพของตนเอง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมแนะแนวการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมส่งเสริมการปรับปรุง หรือพัฒนาการศึกษาการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านกิจกรรมนักเรียน ลูกเสือ หรือเนตรนารีหรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อร่วมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน

การจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อได้ผลกิจกรรมมีความยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านโครงการงานมีการส่งเสริมผู้เรียนจัดทำโครงการเรียนรู้ ตามภูมิสังคมอย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่นักเรียนจัดทำมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษา และชุมชนด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่นักเรียนจัดทำมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมหรือหลักคำสอนของศาสนาประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการที่นักเรียนจัดทำมีการทำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเผยแพร่และขยายผลต่อชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดตั้งชุมนุม หรือชุมนุม หรือชมรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมที่เน้นจิตอาสาหรือจิตสาธารณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลกิจกรรมชุมนุม หรือชมรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล มีคุณธรรม จริยธรรมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมในด้านของการปฏิบัติตน ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการวางพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนจะได้นำไปใช้และนำไปปฏิบัติได้อย่างมีทักษะและ

ถูกต้อง ซึ่งกิจกรรมนั้นจะต้องสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศรีชล ร้ายไพบรี, 2558: 34)

สถานศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ โดยการอบรมให้ความรู้ หรือปฐมนิเทศนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผน และโครงการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องกำกับติดตาม ตรวจสอบ นิเทศ การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (เบญจมาพร โยภเกณท์, 2558: 62) ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประสบการณ์ ฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน มุ่งเน้นกิจกรรมผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตด้วยตนเอง กิจกรรมฝึกทักษะในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมชุมนุม/ ชมรม ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และปฏิบัติการกิจการงาน (สมหมาย กรดเต็ม, 2554: 7) ประกอบกับเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัด ความสนใจให้เต็มศักยภาพ (จินตกานท์ เสานอก, 2554: 20)

สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ ชมรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแนวทางที่เอื้อต่อการส่งเสริมผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ สามารถดำเนินการในลักษณะบูรณาการสาระทางวิชาการ และสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยเพิ่มทักษะการคิด ทักษะการทำงาน คุณลักษณะการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้จัดสามารถจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด และความสนใจ (พินิจ อุไรรักษ์, 2553: 20)

ครูมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ วัฒนธรรม/ หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา สีดาดะ (2563: 168-169) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้จัดกิจกรรมบูรณาการที่มีความหลากหลายของเนื้อหา ตามสภาวะภูมิสังคมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวิถีคิดที่หลากหลาย มีทักษะการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีอุปนิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จ พบว่า ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พัฒนาสถานศึกษา/ ชมรม ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีคุณลักษณะของความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการแบ่งปัน มีความสามัคคี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติตน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวดล จุลสุคนธ์ (2562: 79, 81) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชกรณียกิจ “สถานศึกษาพอเพียง” ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรม นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง ครูมีการประยุกต์ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำสอน ทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจะสร้าง แนวความคิด และการปลูกฝังให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดี ไม่ใช่เป็นแค่การเรียนรู้เพียงลักษณะของความรู้ ทางทฤษฎีเท่านั้น แต่ต้องเกิดจากการลงมือปฏิบัติ จะทำให้ผู้เรียนรู้จากประสบการณ์ เกิดกระบวนการ เปลี่ยนแปลงประสบการณ์ของผู้เรียน

1.4 ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนัก ในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง และสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริม การดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนัก ในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดประชุมอบรมสัมมนา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและคุณค่า ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประยุกต์ใช้หลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

ด้านส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สสำรวจ ความต้องการหรือความจำเป็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่พัฒนาตนเองบนพื้นฐานของหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากรในสถานศึกษาอย่างเสมอ มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นระยะ ด้านการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ บุคลากรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายให้มีความสมดุลพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง บุคลากร มีจิตสำนึกด้านจิตอาสาหรือจิตสาธารณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และบุคลากร มีการดำเนินชีวิตตามวิถีไทยหรือวัฒนธรรมไทย และบุคลากรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การติดตามผล และขยายผล (สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1, 2564)

สถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างความตระหนัก และความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้มี การพัฒนาบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง (ทักษกร กรุณวงศ์ 2558: 24) สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกระบวนการเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถมีทักษะความชำนาญ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร (สกวรัตน์ นิลเพชรพลอย, 2554: 14) ซึ่งกระบวนการที่ทำให้บุคลากรได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และ ทักษะความสามารถ อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างให้มีเจตคติที่ดี ด้วยวิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผล ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าในอาชีพ (รัตนา พฤกษ์วัน, 2553: 19)

การพัฒนาบุคลากรยังเป็นกระบวนการหรือวิธีการเสริมสร้างและเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ เพื่อให้บุคคลขององค์กร สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพดี ยิ่งขึ้น ตลอดจนทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน รวมทั้งตัวบุคคลที่พร้อมจะก้าวหน้าในตำแหน่ง หน้าที่ที่สูงขึ้น อันจะส่งผลให้งานขององค์กรหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ของ องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภัทรารรณ ศรีโพธิ์น้อย, 2551: 34) ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัสศรี โพธิ์เหมือน (2561: 95-97) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู ด้านการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแนวทางการพัฒนาบุคลากร คือ วางแผนการจัดหาสวัสดิการ ให้แก่บุคลากร สำรวจความต้องการของบุคลากร จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จัดสวัสดิการแก่บุคลากร จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม มีความรัก ความสามัคคีและเกื้อกูลกัน ติดตาม ประเมินผลด้านการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร แนวทางการบริหารงานทั่วไป คือ จัดประชุมเพื่อวางแผน กำหนดนโยบายด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา จัดทำโครงการ กิจกรรม ร่วมกับ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เผยแพร่ข้อมูลของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ติดตาม ประเมิน สรุป และรายงานโครงการกิจกรรมด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจ เนื่องจากสถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร จงเพียร (2556: 131) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางในการพัฒนาบุคลากร คือ วางแผนการจัดหาสวัสดิการให้แก่บุคลากร สำรวจความต้องการ

ด้านสวัสดิการของบุคลากร จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม มีความรัก ความสามัคคีและเกื้อกูลกันและติดตามประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ตามความคิดเห็นของครู

2.1 จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส ที่มีบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน ทำให้ระบบการทำงาน ความเข้าใจหรือนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากร ต้องปรับให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุท ศรีพงษ์ (2555: 29) ได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนสามจังหวัดชายแดนใต้ต่อการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ภายใต้บริบทสภาพสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในด้านความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว สภาพความเป็นอยู่และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนได้เปลี่ยนแปลง รวมทั้งธุรกิจในทุกๆระดับได้รับผลกระทบและเกิดความสูญเสียอย่างประเมินค่าไม่ได้ เนื่องจากปัญหาสำคัญ คือ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาบางส่วน) รวมทั้งยังคงมีปัญหาในด้านอื่น ๆ ที่รอการแก้ไขและการปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชน สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาอย่างชัดเจน ตามในแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ได้ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและแนวปฏิบัติในการมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและเร่งรัดพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการพัฒนายึดประชาชนในการบูรณาการทุกมิติ

2.2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ กุลนะลา (2563 : 100) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของ

ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า การจำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาทุกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบายของสถานศึกษาอย่างชัดเจนด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาได้กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกวิชา ทำให้ผู้เรียนการเรียนรู้ และครู ผู้บริหารได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากระบบการบริหารจัดการงานในสถานมีความแตกต่างกัน สถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดกลาง จะมีระบบการบริหารจัดการทางเป็นแบบทางการมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีระบบการทำงานที่เป็นแบบกึ่งทางการ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์ ศรีทองคำ (2559: 89-90) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติตนสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติตนสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาพภูมิทัศน์ บริบทชุมชน และสิ่งแวดล้อมของขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก มักอยู่ในชุมชนห่างไกลสภาพชุมชน มีประชากรที่มีจำนวนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ทรัพยากรในการบริหารจัดการมีอยู่อย่างจำกัด หรือขาดแคลน ทำให้นักเรียน ครู อาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกน้อยกว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ใช้ระบบบริหารจัดการแบบเครือญาติ การทำงานกระชั้นชิดรวดเร็ว และกึ่งทางการ ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ใกล้ชุมชนที่มีขนาดใหญ่กว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ประชากรมีจำนวนมากกว่ามีทรัพยากรในการบริหารจัดการพร้อมกว่า ระบบการบริหารเป็นระบบราชการเต็มรูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามีภาระงานที่เห็นเด่นชัดใช้งานการบริหารเป็นไปตามลำดับขั้นตอนการบังคับบัญชา มีการมอบหมายงานชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ตรีศูล พงษ์พันธุ์ (2552: 89) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ มีสภาพบริบทที่แตกต่างกัน โดยในด้านการบริหารจัดการศึกษาตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความมีเหตุผลและหลักการความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี แตกต่างกัน ซึ่งถ้าพิจารณาในรายด้าน กล่าวคือ การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความมีเหตุผลนั้น อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กมีจำนวนบุคลากรน้อยจึงส่งผลให้มีโอกาสของการพูดคุยปรึกษาหารือกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะการพูดคุยและปรึกษาระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา จึงอาจส่งผลให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าได้พูดคุยปรึกษาหารือทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการมากกว่าบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลนภา ท่วมยัง และคณะ (2556: 39) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีจุดแข็ง ได้แก่ มีแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารเป็นผู้ทำระบบบัญชี การเงิน และการติดตามประเมินผล และพบว่ามีความอ่อน คือ ขาดการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานในโครงการ หรือกิจกรรมมาปรับปรุง พัฒนางานส่วนด้านตัวนักเรียนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ กุลนะลา (2563: 100) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการจัด ระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เนื่องจาก ประสบการณ์ทำงานเป็นเครื่องหมายของความเชี่ยวชาญในการทำงานประสบการณ์การทำงานมาก ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sergivanni (1973 อ้างถึงใน พรศิลป์ ศรีเรืองโร, 2553: 29) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน และเพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ

ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล เรื่อง องค์ประกอบที่ส่งผลความพึงพอใจและความไม่พอใจในการทำงานของครูในเขตมลรัฐนิวยอร์ก โดยการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนและชุมชนจำนวน 3,382 คน พบว่า ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงานและไม่พึงพอใจในการทำงาน มีความอิสระแก่กัน และพบว่าปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ลักษณะงาน ส่วนปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่ทำให้ครูมีความไม่พึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ สภาพการทำงาน เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์ในการบริหารและการทำงานเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องใช้ความเข้าใจ ความชำนาญในการบริหารงานทำให้งานมีประสิทธิภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระบุพิพรรณ คณาฤทธิ์ (2554: 74-76) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่ำกว่า 5 ปี มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.76 และผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ปีขึ้นไป มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.92

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุหลาบ มากมี (2558: 111) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำนโยบายของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านภาระหน้าที่ของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบเครือข่ายสถานศึกษาพอเพียงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน หรือการสอนที่มาก การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ เป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง โดยร่วมกับครู จึงส่งผลต่อการนำความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน วิธีการสอน และวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารสถานศึกษาตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประสานสัมพันธ์ ชุมชนให้มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษาควรรายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรติดตามผลการจัดกิจกรรม นักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีแผนงาน/โครงการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนิน ชีวิต และปฏิบัติภารกิจหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อให้งานวิจัยเกิดความหลากหลาย เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ และเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ของผู้บริหาร นักศึกษา นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไป จึงเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการบริหาร สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงลึกมาเปรียบเทียบกับ งานวิจัยเชิงปริมาณ และพัฒนาด้านการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษากาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในระดับส่วนภูมิภาคต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กชพรพรรณ สุทธิธีรฎพงษ์. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กนก พิลา. (2558). การจัดการความรู้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนวัดป่าถ้ำภูเตย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Online). <https://www.moe.go.th>, 26 มกราคม 2564.
- _____. (2554). คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ปี 2554 เป็นต้นไป ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2554). คู่มือประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2558). สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง 2558”. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2563). แนวทางการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2563. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษดา นิมทับทิม. (2561). การศึกษาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กุหลาบ มากมี. (2558). การนำนโยบายของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ข่าวสดปฏิรูปการศึกษา. (2560). Sufficiency Thinking in Sustainable Development (STISD) ส่งต่อแนวคิดพอเพียงเพื่อยั่งยืนจากไทยสู่สากล (Online). <https://www.stisdprogram.com>, 25 พฤศจิกายน 2563.

- คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. (2557). **เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2559). **เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร?**. กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2558). **เศรษฐกิจพอเพียง Sufficiency Economy**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ โฟกัสมีเดีย แอนด์พับลิชชิง.
- จรัส เลิศจามีกร. (2554). **กิจกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ในการปฏิบัติของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.**
- จรัสศรี โพธิ์เหมือน. (2561). **สภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.**
- จรินทร์ คำมาปัน. (2561). **การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา.**
- จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์. (2555). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. ปรินญาตษฎุภันตติต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- จันทร์ทิพย์ เจียมพงษ์. (2553). **การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนรัชมังคลาภิเษก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.**
- จินตกานท์ เสานอก. (2554). **การพัฒนาระบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสบต๋ำวิทยา (แปงภักดีอุปถัมภ์). วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.**
- จิรวัดน์ พิงสุข. (2553). **สภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.**
- จิรวรรณ โคหนา. (2553). **ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.**
- ชมพูนุท ศรีพงษ์ (2555: 29) **ทัศนคติของประชาชนสามจังหวัดชายแดนใต้ต่อการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ภายใต้บริบทสภาพสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.**

- ชุมพล คำวงศ์. (2553). การศึกษาการใช้เวลาในการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เชาว์รัช ศิริอำมาต. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ฐราณีย์ ไทยดี. (2551). การปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญของข้าราชการครูโรงเรียนบ้านทางสายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี
เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี.
- ณัฐพงษ์ ทองภักดี. (2558). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเศรษฐศาสตร์และการบริหารการพัฒนา.
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดี
พี เอ็ม อาร์ทีแอนด์ปรีน จำกัด.
- ณัฐธยาน์ โปธิชาธาร. (2553). การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ดลนภา ท้วมยั้ง และคณะ. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้
ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2553). การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ : การจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรีศูล พงษ์พันธุ์. (2552). การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- เดือนใจ ไพค่านาม. (2553). สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการ
ครู วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขต
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทักษกร กรุณวงศ์. (2558). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ทีศนา แหมมณี. (2559). “ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด.” วารสาร
วิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธงชัย สันติวงษ์ (2555). องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา
พานิช.

- ธัญญาพันธ์ สิทธิพงษ์. (2553). **ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นภาดาว เกตุสุวรรณ. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นันทวี พุ่มเกิด. (2562). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บัญชา ภัทรกุลวิศาล. (2555). **ปัจจัยทางวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุริยาสาสน์ จำกัด.
- เบญจมาพร โยเกษม. (2558). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ปณิธาน เป็รื่องนนท์. (2556). **การศึกษาความพร้อมและความคาดหวังการปฏิบัติงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ประดิษฐ์ อุปรมย์. (2553). **สร้างพลังทีมงานตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. นนทบุรี. ศูนย์ฝึกอบรมเทคโนโลยีการพิมพ์แห่งชาติ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประวีติ พันผาสุก. (2562). **การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านเมืองคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ปรีชา ศรีลับขวา. (2551). **สภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ในอำเภอบ้านฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ปิ่นทิรา จันทหลวง. (2553). **แนวทางการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**. การศึกษาอิสระปริญญาตรีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ปิยมาส เต็งชู. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการทำนงงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองกับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะนุช ประมาโส. (2554). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พรชัย พูลเพิ่ม. (2552). ปฏิบัติการบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านทักษะอาชีพ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคำบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พรศิลป์ ศรีเรืองโร. (2553). ศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสพการณ์การทำงาน และเพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล เรื่ององค์ประกอบที่ส่งผลความพึงพอใจและความไม่พอใจในการทำงานของครูในเขตมลรัฐนิวยอร์ก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พินิจ อุไรรักษ์. (2553). ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การใฝ่รู้และเจตคติต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. ปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรารวรรณ ศรีโพธิ์น้อย. (2551). สภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ภูวดล จุลสุคนธ์. (2562). รายงานการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชา กรณีศึกษา “สถานศึกษาพอเพียง” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มนธิชา วงวิภาค. (2559). แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มหินทร์ จีระจิตต์. (2551). สภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเอกชนจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มัลลิกา สีดาเดช. (2563). ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ยุคต้นนันทน์ ทวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รอมือลี ซอติเมาะ. (2553). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ระพีพรรณ คณาฤทธิ์. (2554). การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รังสฤษฎ์ บุญอาจ. (2561). ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- รัตนา พลเกษะวัน. (2553). การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ CRP ของโรงเรียนสามัคคีธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- รุ่งทิภา สันติผลธรรม. (2552). การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วชิราวุธ ปานพรม. (2556). รูปแบบการพัฒนากาเวผู้นำสำหรับผู้บริหารในสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรรณช ปานคุ้ม. (2560). การจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 13 จังหวัดอุดรดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชัย แหวนเพชร. (2555). แบบไหนถึงจะเป็นนักบริหารมืออาชีพ (Online). <http://www.moe.go.th/wijai/road%20map.htm>, 13 มกราคม 2565.
- วิภารัตน์ นาดิ. (2560). สภาพการดำเนินงานตามโครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศรีชล ร้ายไพร. (2558). ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

- ศรุติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์. (2562). **ทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ศิริพงศ์ พฤทธิพันธุ์. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ฮาชั้นพริ้นติ้ง.
- ศิริสุดา แก้วมณี. (2556). **การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย นครพนม.
- สกาวัฒน์ นิลเพชรพลอย. (2554). **พฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความรู้ ของครู การศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนานุเคราะห์ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองใน จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สมเดช สีแสง. (2558). **คู่มือบริหารโรงเรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร.
- สมหมาย กรดเต็ม. (2554). **สภาพการบริหารโรงเรียนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส. (2564). **แผนพัฒนาการศึกษา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 (พ.ศ.2561-2654)**. นราธิวาส: สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส.
- _____. (2564). **รายงานการกำกับติดตามรายไตรมาส (Online)**. <http://www.sesao15.go.th/web15/quarter-monitoring-report>, 1 ตุลาคม 2564.
- _____. (2564). **รายงานผลการปฏิบัติงานกลุ่มนโยบายและแผน**. นราธิวาส: สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี. (2564). **รายงานการกำกับติดตามรายไตรมาส (Online)**. <http://sesaopn.go.th/2021>, 3 ตุลาคม 2564.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา. (2564). **รายงานการกำกับติดตามรายไตรมาส (Online)**. <http://sesaoyala.org>, 3 ตุลาคม 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่ง ส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2559). **ชุดเผยแพร่ ความรู้ตามแนวพระราชดำริ 2 “เศรษฐกิจพอเพียง”**. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2557). **แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานขับเคลื่อนการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1. (2564). รายงานผลการประเมินสถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สินีนามู พรหมมี. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การกับการบริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุชาติ นันทะไชย. (2562). “ค่านิยมความพอเพียง : ค่านิยมร่วมที่ควรเร่งสร้างในองค์กรสถานศึกษา.” วารสารวิชาการผลประโยชน์แห่งชาติ ฉบับที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนทร จงเพียร. (2556). การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุภัทสร เสน่หา. (2552). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในเทศบาลตำบลโนนหัน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุรีย์ ศรีทองคำ. (2559). การศึกษาการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อดุลย์ ศรีรักษ์. (2552). การพัฒนาแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดตระโห่ง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อภิเดช คำจันทร์ราช. (2556). ประสิทธิภาพการดำเนินงานในสถานศึกษาพอเพียงแก่นำต้นแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อานนท์ กุลนะลา. (2563). การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.จنگล บัวแก้ว ตำแหน่ง รองคณบดีคณะครุศาสตร์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้เชี่ยวชาญด้าน วิจัย วัสดุ และสถิติการศึกษา
2. นายเล็ก เกียรติขจรเดช ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปัตตานี เขต 1
ผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. นางนันทา แวงสง่า ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านรูสะมิแล จังหวัดปัตตานี
ผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน งานบัณฑิตศึกษา โทร. ๑๖๘๙

ที่ สนส. ๔๘๐ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.จงกล บัวแก้ว

เรื่องเดิม

ด้วยนางสาววิมลภัทร เตียรอินทร์ รหัส ๖๒G๑๘๐๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้" โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรดิพงษ์ ภูวิชร์วานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา

ข้อเท็จจริง

ในการนี้ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาราย นางสาววิมลภัทร เตียรอินทร์ พร้อมนี้ได้นำส่งเครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

ข้อกฎหมาย

ข้อพิจารณา/เสนอแนะ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์วันฉัตร จารุวรรณโน)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามทีมงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า ดร.จงกล บัวแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของ นางสาววิรัชภัทร เคียรอินทร์ รหัส ๖๒6๑๘๐๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้" นั้น ข้าพเจ้าทราบรายละเอียดดังกล่าวแล้ว และพิจารณา

- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

(ลงชื่อ).....

จงกล บัวแก้ว

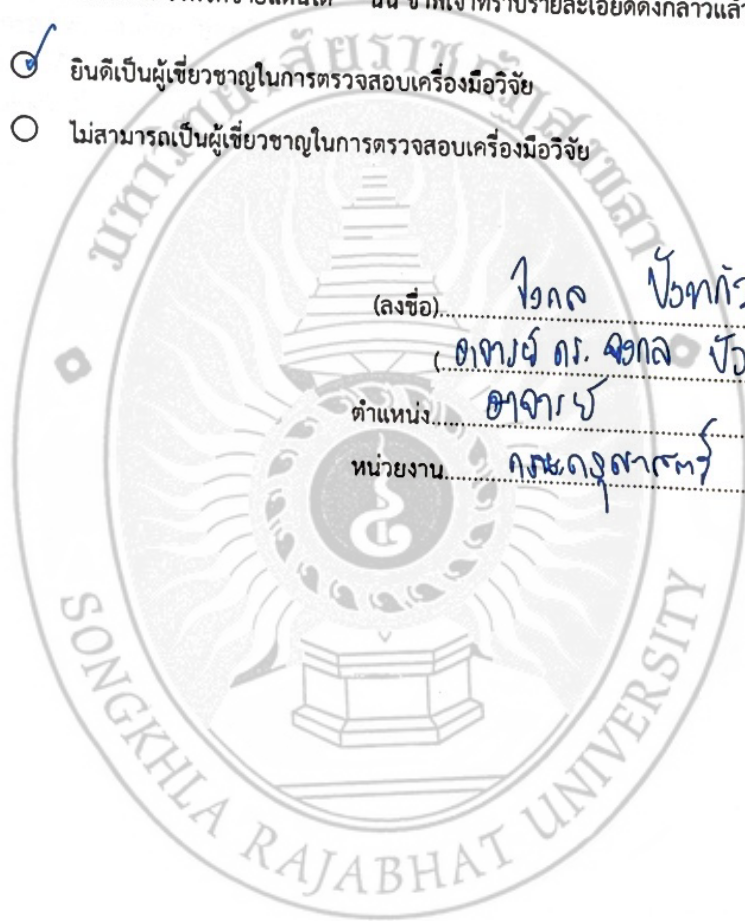
(ตำแหน่ง ดร. จงกล บัวแก้ว)

ตำแหน่ง.....

อาจารย์

หน่วยงาน.....

คณะครุศาสตร์ อว.ภ.สงขลา

ที่ อว ๐๖๓๙.๐๓/๑๙๖

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายเล็ก เกียรติขจรเดช รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต ๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยนางสาววิมลภัทร เคียรอินทร์ รหัส ๖๒G๑๘๐๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้" โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรุตพงษ์ ภูวีชรวานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาราย นางสาววิมลภัทร เคียรอินทร์ พร้อมนี้ได้นำส่งเครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์วันฉัตร จารวรรณโน)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

งานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๗๕๓๓๑ ๖๕๕๘

<http://bunedit.skru.ac.th/>

ผู้ประสานงาน นางสาววิมลภัทร เคียรอินทร์ โทร. ๐๘ ๗๒๙๓ ๙๕๕๒

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามที่งานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า นายเล็ก เกียรติขจรเดช เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของ นางสาววิรัชภัทร ศิโยรินทร์ รหัส ๖๒G๑๘๐๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้” นั้น ข้าพเจ้าทราบรายละเอียดดังกล่าวแล้ว และพิจารณา

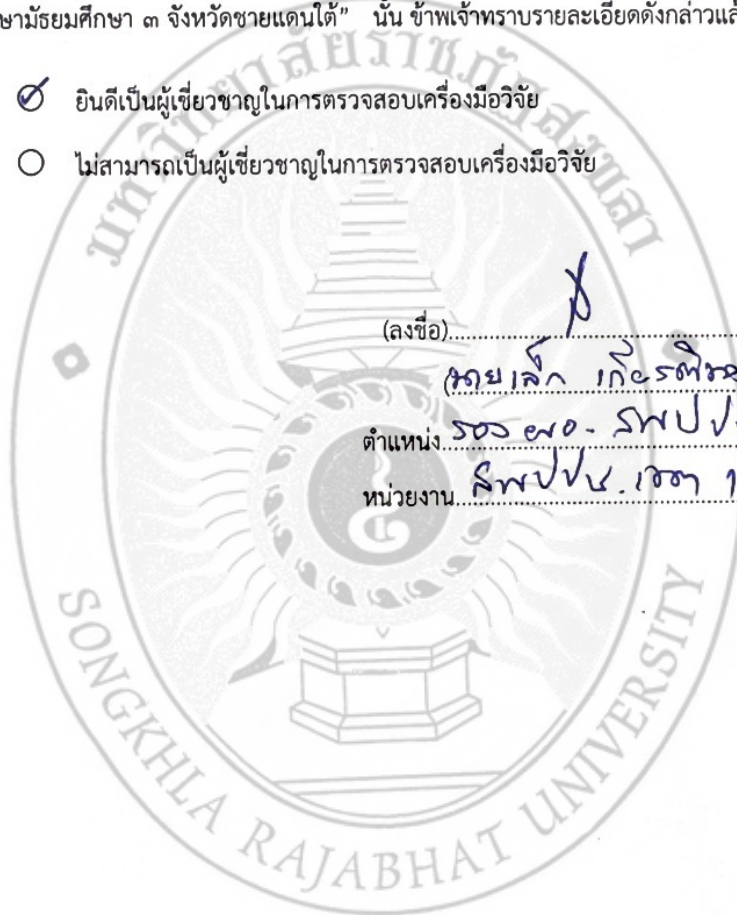
- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

(ลงชื่อ).....

นายเล็ก เกียรติขจรเดช,

ตำแหน่ง รร. ๗๐- รพป/๗๓๓ ๑

หน่วยงาน รพป/๗.เขต ๑

ที่ อว ๐๖๓๙.๐๓/๑๙๗

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางนันทา แวงสง่า ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านรูสะมิแล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยนางสาววิรัลภัทร ศีयरินทร์ รหัส ๖๒G๑๘๐๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับการอนุมัติให้ ดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรุตพงษ์ ภูวรัชรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความสอดคล้องคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาราย นางสาววิรัลภัทร ศีयरินทร์ พร้อมนี้ได้นำส่ง เครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์วันฉัตร จารุวรรณโน)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

งานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๗๕๓๓ ๖๕๕๘

<http://bundit.skru.ac.th/>

ผู้ประสานงาน : นางสาววิรัลภัทร ศีयरินทร์ โทร. ๐๘ ๗๒๕๓ ๕๕๕๒

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามที่งานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า นางนันทา แวสง่า เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของ นางสาววิรัชภัทร ศิธรอินทร์ รหัส ๒๒G๑๘๐๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้” นั้น ข้าพเจ้าทราบรายละเอียดดังกล่าวแล้ว และพิจารณา

- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

(ลงชื่อ).....

(นางนันทา แวสง่า)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านรูสะมิแล

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้
3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้
4. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่านเพื่อความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูง

นางสาววิรัชภัทร เติयरอินทร์

นักศึกษาปริญญาโท

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. ที่ตั้งของสถานศึกษา

- จังหวัดปัตตานี
 จังหวัดยะลา
 จังหวัดนราธิวาส

2. ขนาดสถานศึกษา

- สถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 499 คน
 สถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน
 สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500-2,499 คน

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

- น้อยกว่า 5 ปี
 5-10 ปี
 11-15 ปี
 มากกว่า 15 ปี

**ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตาม
 ความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

2. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นด้วยในระดับมาก
 3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นด้วยในระดับน้อย
 1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการ.....	✓				

จากตัวอย่างข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5 แสดงว่า ท่านมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ข้อ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา						
1.1 นโยบาย						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี					
2	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา					
3	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผล การดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา					
4	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนานโยบาย/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา					
5	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการสรุป และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาร่วมระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลมาพัฒนาโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
1.2 วิชาการ						
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้					
8	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้					
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการศึกษาวิจัย การนิเทศการดำเนินงานด้านวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
10	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้					

ข้อ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
11	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามการดำเนินงานไปพัฒนา แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการมาส่งเสริมการบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1.3 งบประมาณ						
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณ ของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
13	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
14	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณ ของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
15	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนา และปรับปรุงการ บริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
1.4 บริหารทั่วไป						
16	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การใช้การดูแลรักษา ปรับปรุงอาคารสถานที่ และการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่าง เหมาะสม					
17	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการอาคารสถานที่ และจัดการแหล่ง การเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
18	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของ ผู้เรียน					
19	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมกันดูแลรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม และปลอดภัย					
20	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง					
21	ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อการ เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง					
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน						
2.1 หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
22	สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐานการเรียนรู้					

ข้อ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
23	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ/ ติดตาม/ ประเมินผล การนำหน่วย การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน การจัด กิจกรรมการเรียนรู้					
24	สถานศึกษามีการศึกษา/ วิเคราะห์/ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
2.2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
25	สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง					
26	สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้ จริงในชีวิตประจำวัน					
27	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ					
28	ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
29	สถานศึกษาจัดทำ/ ผลิต/ ใช้/ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
30	สถานศึกษาจัดทำ/ พัฒนา/ เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
31	สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่เสริมสร้าง การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน					
2.4 การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
32	สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
33	สถานศึกษาใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้อง กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง					
34	สถานศึกษารายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง					

ข้อ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
35	สถานศึกษาจัดแสดง/ เผยแพร่/ ประกวด/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน ของผู้เรียนที่เกิดจากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้					
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
3.1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน						
36	สถานศึกษามีแผนงานแนะแนว เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิต ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
37	สถานศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักวางแผนชีวิตของ ตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
38	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง					
39	สถานศึกษาติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
40	สถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนากิจกรรมแนะแนว และระบบ ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
3.2 กิจกรรมนักเรียน						
41	สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง					
42	สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวอาสาหรือผู้บำเพ็ญ ประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
43	สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ชมรม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
44	ครูมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำสอน ทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง					
45	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
46	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนา กิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3.3 กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์						
47	สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมี ส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
48	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
49	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง					
50	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
51	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง					
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา						
4.1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
52	สถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
53	สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง					
54	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติการกิจหน้าที่					
55	สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่					
56	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ					
57	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา					

ข้อ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4.2 การติดตามและขยายผล						
58	สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
59	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
60	สถานศึกษาขยายและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 32 ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา						
1.1 นโยบาย						
1.	ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนานโยบาย/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการสรุป และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการสรุป และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
1.2 วิชาการ						
7.	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
		8	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1		
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการศึกษาวិชาการนิเทศ การดำเนินงานด้านวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามการดำเนินงานไปพัฒนาแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการมาส่งเสริม การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
1.3 งบประมาณ						
12.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
15.	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
		1.4 บริหารทั่วไป				
16.	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การใช้ การดูแลรักษา ปรับปรุงอาคารสถานที่ และการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
17.	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการอาคารสถานที่ และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียงของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19.	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียน ร่วมกันดูแลรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม และปลอดภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21.	ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอย่างพอเพียง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน						
2.1 หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
22.	สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ/ ติดตาม/ ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
		24.	สถานศึกษามีการศึกษา/ วิเคราะห์/ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1		
2.2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
25.	สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26.	สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
27.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28.	ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
29.	สถานศึกษาจัดทำ/ผลิต/ใช้/สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30.	สถานศึกษาจัดทำ/พัฒนา/เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31.	สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนที่เสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะ อยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.4 การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
32.	สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
33.	สถานศึกษาใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34.	สถานศึกษารายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35.	สถานศึกษาจัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของผู้เรียน ที่เกิดจากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
3.1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน						
36.	สถานศึกษามีแผนงานแนะแนว เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิต ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38.	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39.	สถานศึกษาติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40.	สถานศึกษานำผลการติดตามมาพัฒนากิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
		3.2 กิจกรรมนักเรียน				
41.	สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
43.	สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
44.	ครูมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45.	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
46.	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนากิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.3 กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์						
47.	สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อสนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
48.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
49.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
		50.	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1		
51.	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินงานกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา						
4.1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
52.	สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
53.	สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
54.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการหน้าที่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
55.	สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการหน้าที่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
56.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
57.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
58.	สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
59.	สถานศึกษานำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
60.	สถานศึกษาขยายและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 33 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้		ค่าความเชื่อมั่น
การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา		0.97
1	ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	0.97
2	ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	0.96
3	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	0.96
4	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	0.97

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.97

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม = 378 ชุด

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จำนวน 60 ข้อ = 4 ด้าน